

Perhepalvelujen palveluverkko- selvitys 2020

raisio

SISÄLLYS

1. Perhepalvelut	2
1.1. Perhepalvelujen asiakastyötä määrittävä lainsäädäntö	3
1.2. Dokumentointi asiakastyössä	5
1.3. Palveluohjaus	5
1.4. Palvelutarpeen arviointi	6
1.5. Yhteistyötahot	6
2. Lastensuojelutoimisto	7
2.1. Palvelukuvaukset	7
2.1.1. Henkilöstö	8
2.1.2. Asiakasprosessikaavio: Sosiaalihuoltolain ja sosiaalihuoltolain erityisen tuen asiakkuus	9
2.1.3. Palvelutarpeen arviointi lastensuojelutoimistossa	9
2.1.4. Lapsiperheiden sosiaalityö	10
2.1.5. Lastensuojelu	11
2.1.6. Lastensuojelun systeminen toimintamalli	16
2.2. Asiakkaille myönnettävät palvelut	16
2.3. Asiakas- ja käyntimäärät vuosina 2017-2019	18
3. Perheneuvola	21
3.1. Palvelukuvaukset	21
3.1.1. Henkilöstö	22
3.2. Asiakkaille myönnettävät palvelut	22
3.3. Asiakas- ja käyntimäärät vuosilta 2018-2019 (2017?)	29
4. Perhetyö	30
4.1. Palvelukuvaukset	30
4.1.1. Henkilöstö	30
4.1.2. Asiakasprosessikaavio: Perhetyö	31
4.2. Asiakkaille myönnettävät palvelut	31
4.3. Asiakas- ja käyntimäärät ajalla 2017-2019	35
5. Talous	37

1.Perhepalvelut

Raision perhepalvelut kuuluu osaksi Raision kaupungin sosiaali- ja terveystalosta. Perhepalvelujen palvelualueeseen kuuluvat lastensuojelutoimisto, perheneuvola sekä perhetyön työryhmä. Perhepalvelut sijaitsee kahdessa toimipisteessä kaupungintalolla (lastensuojelutoimisto) sekä kaupungintalon naapurissa Teletalossa (perheneuvola ja perhetyö).

Raision kaupungintalo (Nallinkatu 2, 21200 Raisio)

Lastensuojelutoimiston sisäänkäynti 2.krs

Rakennusvuosi	1981
Omistussuhde	Oma
Tilat (m2)	395

Teletalo (Kirkkotie 10, 21200 Raisio)

Perheneuvola ja perhetyö

Rakennusvuosi	1973
Omistussuhde	Vuokra
Tilat (m2)	626

Lastensuojelutoimiston työntekijät vastaavat lapsiperheiden sosiaalityöstä ja lastensuojelusta sekä virka-aikaisesta lastensuojelupäivystyksestä. Kasvatus- ja perheneuvontaa annetaan lapsen hyvinvoinnin, yksilöllisen kasvun ja myönteisen kehityksen edistämiseksi, vanhemmuuden tukemiseksi sekä lapsiperheiden omien voimavarojen vahvistamiseksi. Perhetyön työryhmä työskentelee lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun asiakasperheissä.

1.1.Perhepalvelujen asiakastyötä määrittävä lainsäädäntö

Kaikkea perhepalveluissa tehtävää työtä määrittää *sosiaalihuoltolaki (1301/2014)*.

Sosiaalihuoltolain tarkoituksena on (1 §):

- edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta
- vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta
- turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet
- edistää asiakaskeskeisyyttä sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa
- parantaa yhteistyötä sosiaalihuollon ja kunnan eri toimialojen sekä muiden toimijoiden välillä

Sosiaalihuoltolain 4-5 § kuvataan asiakkaan ja lapsen etua. Asiakkaan etua arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, miten eri toimintatavat ja ratkaisut parhaiten turvaavat:

- asiakkaan ja hänen läheistensä hyvinvoinnin
- asiakkaan itsenäisen suoriutumisen ja omatoimisuuden vahvistumisen sekä läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet
- tarpeisiin nähden oikea-aikaisen, oikeanlaisen ja riittävän tuen
- mahdollisuuden osallistumiseen ja vaikuttamiseen omissa asioissaan
- kielellisen, kulttuurisen sekä uskonnollisen taustan huomioimisen
- toivomuksia, taipumuksia ja muita valmiuksia vastaavan koulutuksen, väylän työelämään sekä osallisuutta edistävän toiminnan
- asiakassuhteen luottamuksellisuuden ja yhteistoiminnan asiakkaan kanssa.
- sosiaalihuoltoa toteutettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden edun toteutumiseen

Kaikissa sosiaalihuollon toimissa, jotka koskevat lasta, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Lasten kohdalla on 4 §:ssä mainittujen asioiden lisäksi kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, miten eri toimenpidevaihtoehdot ja ratkaisut parhaiten turvaavat:

- tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin
- mahdollisuuden saada ymmärtämystä sekä iän ja kehitystason mukaisen huolenpidon
- turvallisen kasvuympäristön ja ruumiillisen sekä henkisen koskemattomuuden
- itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen

Yksi *sosiaalihuoltolain* periaatteista on 13 §:n mukaan lapsen terveyden ja kehityksen turvaaminen: Lapsella ja hänen perheellään on oikeus saada viipymättä lapsen terveyden tai kehityksen kannalta välttämättömät sosiaalipalvelut. Palveluja on järjestettävä tarvittavassa laajuudessa niinä vuorokauden aikoina, joina niitä tarvitaan. Palvelujen on tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa.

Sosiaalihuoltolain toteuttamisen keskeisten periaatteiden (30 §) mukaan asiakkaalla on oikeus saada sosiaalihuollon toteuttajalta laadultaan hyvää sosiaalihuoltoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Asiakasta on kohdeltava siten, että hänen vakaumustaan ja yksityisyyttään kunnioitetaan eikä hänen ihmisarvoaan loukata.

Lapsen ja nuoren mielipiteestä ja toivomuksista (32 §) laki sanoo seuraavasti: sosiaalihuollon tarvetta arvioitaessa, lasta ja nuorta koskevaa päätöstä tehtäessä sekä sosiaalihuollon palveluja toteutettaessa on lapsen ja nuoren mielipiteisiin ja toivomuksiin kiinnitettävä erityistä huomiota. Lapselle on turvattava hänen ikäänsä ja kehitystasoaan vastaavalla tavalla mahdollisuus saada tietoa häntä koskevassa asiassa ja esittää siitä mielipiteensä ja toivomuksensa. Lapsen mielipide on selvitettävä hienovaraisesti sekä siten, että tästä ei aiheudu tarpeettomasti haittaa lapsen ja hänen vanhempiensa tai muiden läheisten ihmisten välisille suhteille. Lapsen mielipiteen selvittämisen tapa ja pääasiallinen sisältö on kirjattava lasta koskeviin asiakasasiakirjoihin. Mielipiteen selvittämisen yhteydessä lapselle ei saa antaa sellaisia tietoja, jotka vaarantaisivat hänen kehitystään tai ovat vastoin lapsen muuta erittäin tärkeää yksityistä etua.

Sosiaalipalvelujen saavutettavuudesta *sosiaalihuoltolaissa* (33 §) todetaan seuraavasti: Yleiset kunnalliset sosiaalipalvelut on toteutettava siten, että ne soveltuvat kaikille asiakkaille. Tarvittaessa avun ja tuen tarpeessa oleva henkilö on ohjattava erityispalvelujen piiriin. Palvelut on lähtökohtaisesti toteutettava siten, että niihin on mahdollista hakeutua oma-aloitteisesti riittävän aikaisessa vaiheessa. Sosiaalipalveluja on pyrittävä järjestämään eri hallinnonalojen peruspalvelujen yhteydessä, jos järjestely edistää palvelujen yhteensovittamista ja laadultaan hyvien palvelujen järjestämistä. Tiedot siitä, minkälaisia sosiaalipalveluja on mahdollista saada, miten niitä voi hakea ja mitkä ovat palvelujen saamisen perusteet, on julkaistava helposti saavutettavalla ja ymmärrettävällä tavalla.

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (2000/812) määrittää Perhepalvelujen asiakastyötä:

-1§:Lain tarkoituksena on edistää asiakaslähtöisyyttä ja asiakassuhteen luottamuksellisuutta sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa.

-4§:Asiakkaalla on oikeus saada sosiaalihuollon toteuttajalta laadultaan hyvää sosiaalihuoltoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Asiakasta on kohdeltava siten, ettei hänen ihmisarvoaan loukata sekä että hänen vakaumustaan ja yksityisyyttään kunnioitetaan. Sosiaalihuoltoa toteutettaessa on otettava huomioon asiakkaan toivomukset, mielipide, etu ja yksilölliset tarpeet sekä hänen äidinkiелensä ja kulttuuritaustansa.

-10§:Alaikäisen asiakkaan toivomukset ja mielipide on selvitettävä ja otettava huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa edellyttämällä tavalla. Kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon toimissa, jotka koskevat alaikäistä, on ensisijaisesti otettava huomioon alaikäisen etu.

Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (1999/621) määrittää asiakirjojen julkisuutta tai niiden salassapitoa.

1.2.Dokumentointi asiakastyössä

Dokumentointi on tärkeä osa asiakastyötä, koska sen avulla tallennetaan päivittäistä asiakastyötä reaaliaikaisesti. Lastensuojelutoimiston työntekijät, perheneuvolan työntekijät ja perhetyön tiimin työntekijät dokumentoivat tiedot SosiaaliEfficiaan ja psykiatriset sairaanhoitajat LifeCare:en. Asiakirjojen on tarkoitus kuvata tehtyä työtä, ei niinkään asiakkaan koko elämänsäkirjoa. Perheessä tapahtuvat positiiviset muutokset ja työssä eteneminen on tärkeää kirjata. Tärkeää on dokumentoida myös haasteet, huolenaiheet ja työskentelyn esteet. Asiakirjan sisällön tulee perustua tosiasioihin ja havaintoihin ja ne on erotettava tulkinnasta, arvioista ja oletuksista. Asiakirjassa tulee olla myös kirjattuna perustelut sekä kuvaus työskentelyn etenemisestä ja sovitusta asioista. Työntekijällä on arviointivastuu. Asiakirjat arkistoidaan sosiaalihuollon omakantaan.

Dokumentoinnissa on tärkeää huomioida lapsi tiedontuottajana. Lapsen tarpeet ja toiveet kirjataan siten, että ne ovat eroteltavissa vanhempien tai perhekokonaisuuden tuottamasta tiedosta. Asiakirjasta tulee näkyä, kuka, milloin ja missä yhteydessä on asiasta kertonut tai mielipiteensä ilmaissut. Dokumentoinnilla on vaikutuksia lapseen ja nuoreen esimerkiksi silloin, kun täysi-ikäiseksi tullut sijoitettu nuori saa lukea itseään koskevat asiakirjat. Ne voivat muovata merkittävästi tietoisuutta lapsuuden tapahtumista ja vanhempien toiminnasta.

1.3.Palveluohjaus

Perhepalveluiden työntekijöillä on palveluohjauksellinen työote työssään. Varsinkin palveluohjaajan ja päivystys- ja arviointiyksikön työntekijöiden työssä palveluohjauksella on suuri rooli. Palveluohjaus on keskeisessä roolissa perheiden palvelutarpeisiin vastaamisessa ja perheiden auttamisessa.

Palveluohjauksessa pyritään löytämään asiakkaan ja perheen tilanteeseen tarvittavat palvelut sekä ohjaamaan asiakas niiden äärelle. Palveluohjauksen tarkoituksena on koota keskitetysti yhteen tiedot asiakkaalle kuuluvista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista. Palveluohjauksella on tärkeä rooli, koska sitä kautta lapsiperhe voi saada apua nopeasti ja varhaisessa vaiheessa. Palvelujärjestelmä voi tuntua kuntalaisen kuin myös ammattilaisen silmin monimutkaiselta, joten palveluohjauksen yksi tehtävä on selkeyttää palvelujärjestelmää.

Myös kaupungin nettisivuilla on otettu huomioon palveluohjauksellinen näkökulma. Nettisivuilla on perhepalveluilla oma osio, josta löytyy tietoa perhepalveluista sekä kuntalaisille että ammattilaisille. Palveluohjaus on otettu huomioon myös perhepalveluiden omassa esitteessä sekä palveluoppaissa, jotka ovat suunnattu pienten lasten sekä nuorisoiäisten perheille ja heidän kanssaan työskenteleville tahoille. Oppaisiin on koottu kaupungin, seurakunnan ja järjestöjen palvelut Raisiosta ja Turun seudulta.

Pyydä apua! -nappi

Raision kaupungin nettisivuilla on ollut toukokuusta 2014 lähtien Pyydä apua! -nappi, jota voi painaa missä ja milloin tahansa. Tarkoituksena on tehdä avun pyynnöstä mahdollisimman helppo. Pyyntö voi laittaa joko nimellä tai nimettömänä. Yhteydenoton voi valita joko puhelimitse tai sähköpostilla. Pyyntöihin vastataan viimeistään seuraavana arkipäivänä. Pyydä apua! -napin kautta voi kysyä lapsiin, nuoriin ja perheisiin liittyvistä

asioista. Napin kautta ohjataan, neuvotaan ja tehdään asiakastyötä yhteydenottojen jälkeen. Pyydä apua! -napin kautta voi myös viranomaiset ottaa yhteyttä.
<https://www.raisio.fi/fi/pyydaapua>

1.4. Palvelutarpeen arviointi

Kun lastensuojelu- tai sosiaalihuoltoasia tulee vireille, on arvioitava välittömästi mahdollisten kiireellisten toimenpiteiden tarve. Tämän ohella on tehtävä sosiaalihuoltolain 36 §:n mukainen palvelutarpeen arviointi. Päätös palvelutarpeen arvioinnin aloittamisesta on tehtävä viimeistään seitsemän arkipäivän kuluttua asian vireille tulosta. Palvelutarpeen arviointi voidaan jättää tekemättä, mikäli se on ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnin aloittaminen voidaan katsoa tarpeettomaksi esimerkiksi tilanteissa, joissa palvelutarpeen arviointi on tehty vastikään eikä muutoksia ole tapahtunut. Myös lastensuojelun tarve on selvitettävä palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä, ellei ole ilmeistä, että lastensuojelun tukitoimille ei ole tarvetta. Palvelutarpeen arviointi on saatettava loppuun viipymättä, erityistä tukea tarvitsevan lapsen ja mahdollisen lastensuojelun tarpeessa olevan lapsen kohdalla palvelutarpeen arvioinnin on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa vireilletulosta. Arviointi tehdään asiakkaan elämäntilanteen edellyttämässä laajuudessa.

Palvelutarpeen arvioinnin aikana tarkoituksena on selvittää yhteistyössä huoltajien ja lapsen kanssa perheen tuen sekä palveluiden tarvetta. Arvioinnin aikana tavataan lapsi ja huoltajat sekä tarpeen mukaan lapsen elämässä olevia muita yksityishenkilöitä tai ammattilaisia. Mukana voivat olla esimerkiksi varhaiskasvatuksen henkilökunta, koulun opettaja tai kuraattori, aikuissosiaalityöntekijä, perheneuvolan työntekijä tai päihdeyksikön työntekijä. Palvelutarpeen arviointiin kuuluu pääosin kotikäynti sekä lapsen tapaaminen, näiden tarve arvioidaan aina tapauskohtaisesti, lapsen etua ajatellen.

Lain mukaan arvioinnin tekemisestä vastaavalla henkilöllä on oltava palvelutarpeen arvioimisen kannalta tarkoituksenmukainen sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetussa laissa tarkoitettu kelpoisuus. Sosiaalityöntekijä vastaa erityistä tukea tarvitsevan lapsen palvelutarpeen arvioinnista sekä mahdollisesta lastensuojelun tarpeen selvittämisestä.

Arvioinnin päätteeksi lapsen ja perheen tilanteesta laaditaan yhteenveto sekä sovitaan asiakkuuden jatkosta. Lapsen asiakkuus voidaan päättää palvelutarpeen arviointiin tai sitä voidaan jatkaa sen jälkeen.

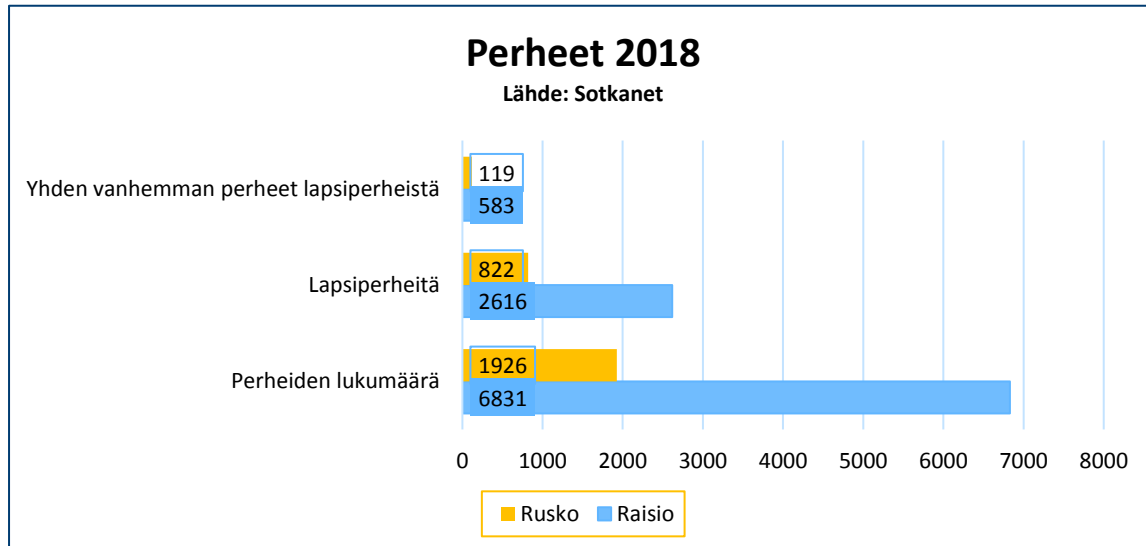
1.5. Yhteistyötahot

Perhepalvelujen yhteistyötahoja ovat muun muassa:

- Aikuissosiaalityön yksikkö
- Varhaiskasvatus
- Koulut
- Nuorisotoimi
- Neuvolat
- Perheoikeudellinen yksikkö
- Vammaispalvelu ja kehitysvammahuolto
- Lastenpsykiatrian poliklinikka ja osasto

- Nuorisopsykiatrian poliklinikka ja osasto
- Mielenterveys- ja päihdeyksikkö
- Erikoissairaanhoido
- Yksityiset palveluntuottajat

1.6.Lapsiperheet Raisiossa ja Ruskolla

2.Lastensuojelutoimisto

2.1.Palvelukuvaukset

Lastensuojelutoimistossa työ on jaettu palvelutarpeen arviointiin, lapsiperheiden sosiaalityöhön ja lastensuojeluun. Palvelutarpeen arviointeja tekee neljä työntekijää, lapsiperheiden sosiaalityötä ja lastensuojelua tekee yhdeksän työntekijää.

Lastensuojelutyötä määrittävät sekä *sosiaalihuoltolaki* että *lastensuojelulaki*. Sosiaalihuoltolaki koskettaa kaikkea asiakastyötä ja lastensuojelulaki vain lastensuojelun asiakkaita.

Neuvotteluhuone

Kahden työntekijän huone

2.1.1.Henkilöstö

Lastensuojelutoimistossa työskentelee yhteensä 17 henkilöä. Lähiesimiehenä toimii vastaava sosiaalityöntekijä. Lastensuojelutoimistossa työskentelee sosiaalityöntekijöitä 11, ohjaajia kaksi, jälkihuollon ohjaajia kaksi, erityistyöntekijä ja palvelusihteeri. Lastenvalvoja siirtyi Raisiosta Turkuun maakunnalliseen perheoikeudelliseen yksikköön 1.4.2020.

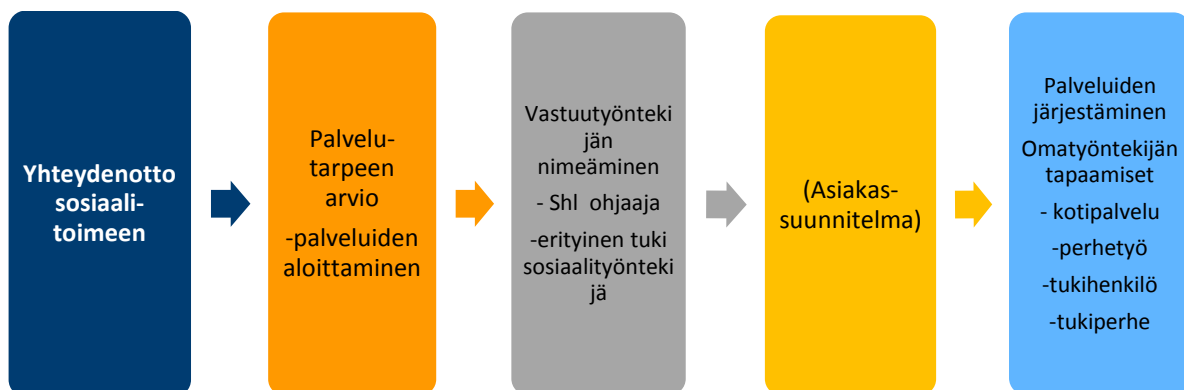
Vakanssi	Tehtävät
Johtava sosiaalityöntekijä	Vakanssi on ollut täyttämättä 24.1.2017 lähtien.
Vastaava sosiaalityöntekijä	Lähiesimiehenä toimiminen, Effic -pääkäyttäjän tehtävät, KANTA-järjestelmän vastuuhenkilö, henkilöstöpäätöksien tekeminen, palvelu- ja asiakastilastot, systeemisen tiimin konsultoiva sosiaalityöntekijä, viikoittaiset henkilöstöpalaverit, asiakastyö, työparina toimiminen, tietoturva työryhmän jäsen, työn kehittäminen.

Lastensuojelu ja lapsiperheiden sosiaalityö	
Vakanssi	Tehtävät
Lastensuojelun sosiaalityöntekijä (7)	Lastensuojelulain mukainen suunnitelmallinen sosiaalityö, sosiaalihuoltolain ja sosiaalihuoltolain erityisen tuen mukainen sosiaalityö, systeemisen lastensuojelun toimintamallin mukainen työskentely, sijaishuolto, jälkihuolto, monitoimijainen verkostotyö, työparina toimiminen, takapäivystäjänä toimiminen, työn kehittäminen.
Vaisaaren koulun sosiaalityöntekijä (1)	Lastensuojelulain mukainen sosiaalityö, sosiaalihuoltolain ja sosiaalihuoltolain erityisen tuen mukainen sosiaalityö, monitoimijainen verkostotyö, työparina toimiminen, työn kehittäminen yhdessä oppilashuollon henkilöstön kanssa.
Erityistyöntekijä	Sosiaalihuoltolain ja sosiaalihuoltolain erityisen tuen mukainen sosiaalityö ja palveluiden järjestäminen, sosiaalihuoltolain mukainen ohjaustyö, työparina toimiminen, monitoimijainen verkostotyö, työn kehittäminen.
Ohjaaja	Sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalityö ja palveluiden järjestäminen, sosiaalihuoltolain mukainen ohjaustyö, systeemisen toimintamallin koordinaattorin työtehtävät, työparina toimiminen, monitoimijainen verkostotyö, työn kehittäminen.
Jälkihuollon ohjaaja (3)	Lastensuojelulain mukainen jälkihuollon asiakastyö, ammatillinen tukihenkilötyö, ohjaus ja neuvonta, työparina toimiminen, monitoimijainen verkostotyö, nuoren kesätyösopimuksen teko ja kesätyöstä maksettavan kannustusrahan maksu, työn kehittäminen.

Päivystys- ja arviointitiimi	
Vakanssi	Tehtävät
Sosiaalityöntekijä (3)	Virka-aikainen viranomaispäivystys, viranomaispuhelin Virven käyttö, kiireellisen lastensuojelutarpeen arviointi, palvelutarpeen arvioinnit, palvelutarpeen arvioinnin aikana tehtävä lastensuojelulain ja sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalityö, lastensuojelun avohuollon ja sijaishuollon palveluiden järjestäminen, sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden järjestäminen, monitoimijainen verkostotyö, työn kehittäminen.
Ohjaaja (1)	Virka-aikainen viranomaispäivystys, viranomaispuhelin Virven käyttö, palvelutarpeen arvioinnit, palvelutarpeen arvioinnin aikana tehtävä lastensuojelulain ja sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalityö, lastensuojelun avohuollon ja sijaishuollon palveluiden järjestäminen, sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden järjestäminen, monitoimijainen verkostotyö, työparina toimiminen, Effic-pääkäyttäjä, työn kehittäminen.

Palvelusihteeri	
Vakanssi	Tehtävät
Palvelusihteeri	Asiakaspalvelu lastensuojelutoimistossa, laskujen käsittely, tulojen kirjaus, laskutus, Kela-asioiden hoitaminen, perhe-, tukiperhe- ja sijaishoitoon liittyvät toimistotyöt, M2 matkalaskujen asiatarkastus, arkistointi, toimistotarviketilaukset, matkavaraukset.

2.1.2. Asiakasprosessikaavio: Sosiaalihuoltolain ja sosiaalihuoltolain erityisen tuen asiakkuus

Perheelle tarjottava tuki voi olla sosiaalihuoltolain asiakkuuden perusteella esimerkiksi:

- ohjaus ja neuvonta
- tukihenkilön tai tukiperheen järjestäminen
- kotiin järjestettävä perhetyö
- lapsiperheiden kotipalvelu
- koulunkäynnin tukeminen
- vertaisryhmätoiminta
- asumiseen liittyvät tukitoimet
- lapsen harrastustoiminnan tukeminen
- taloudellinen tuki

2.1.3. Palvelutarpeen arviointi lastensuojelutoimistossa

Palvelutarpeen arviointia tekevät lastensuojelun päivystys- ja arviointitiimin neljä työntekijää työpareittain, jotka tarpeen mukaan ottavat työparikseen perheen elämässä mukana olevia ammattilaisia. Lain mukaan arvioinnin tekemisestä vastaavalla henkilöllä on oltava palvelutarpeen arvioimisen kannalta tarkoituksenmukainen sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetussa laissa tarkoitettu kelpoisuus. Sosiaalityöntekijä vastaa erityistä tukea tarvitsevan lapsen palvelutarpeen arvioinnista sekä mahdollisesta lastensuojelun tarpeen selvittämisestä.

2.1.4. Lapsiperheiden sosiaalityö

Sosiaalihuoltolain mukainen asiakkuus

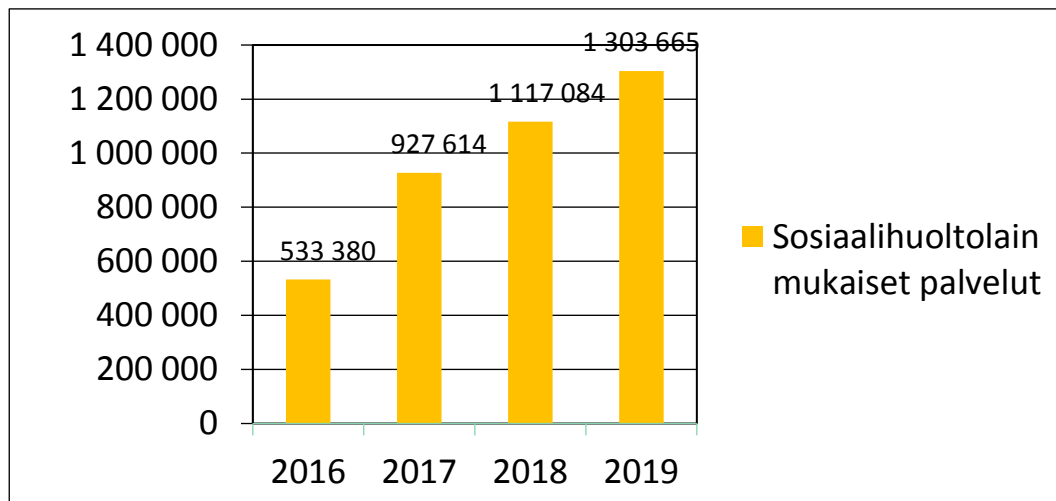
Raision perhepalveluissa sosiaalihuoltolain mukainen asiakkuus alkaa yhteydenotosta palveluohjaajaan tai lastensuojelun päivystykseen. Yhteydenotto voi tulla huoltajalta tai lapselta itseltään, lähisukulaiselta tai muulta henkilöltä, jolla on herännyt huoli lapsen tilanteesta. Asiakkuus voi alkaa myös siten, että neuvolan, varhaiskasvatuksen tai koulun ammattilaiset ottavat yhdessä perheen kanssa yhteyttä palveluohjaajaan tai lastensuojelun päivystykseen, jotta voidaan arvioida lapsen ja perheen tuen tarve. Ennen asiakkuuden alkamista tehdään palvelutarpeen arviointi.

Palvelutarpeen arvioinnin jälkeen asiakkaat ohjataan vastuutyöntekijälle, joka voi sosiaalihuoltolain mukaisten asiakkuuksien kohdalla olla sosiaaliohjaaja. Sosiaalihuoltolain mukainen asiakkuus perustuu vapaaehtoisuuteen. Asiakkuuden ja tuen tarvetta arvioidaan säännöllisesti vastuutyöntekijän toimesta yhdessä perheen ja tarvittavien yhteistyötahojen kanssa. Tarvittaessa asiakkuus voidaan siirtää sosiaalihuoltolain mukaiseen erityisen tuen asiakkuuteen tai lastensuojelun asiakkuuteen.

Sosiaalihuoltolain mukainen erityisen tuen asiakkuus

Palvelutarpeen arvioinnin jälkeen asiakkaalle voidaan avata sosiaalihuoltolain mukainen erityisen tuen asiakkuus. Tällöin lapsi tarvitsee erityistä tukea sen vuoksi, että lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai lapsi itse käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään. Erityistä tukea tarvitsevilla lapsella voidaan tarkoittaa myös henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia hakea tai saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveyspalveluja esimerkiksi kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden seurauksena. Jos asiakas tarvitsee erityistä tukea, vastuutyöntekijän tai hänen kanssaan asiakastyötä tekevän henkilön on oltava sosiaalityöntekijä. Vastuutyöntekijä laatii yhdessä lapsen ja perheen kanssa asiakassuunnitelman, johon kirjataan, millaista apua tai tukea perhe tarvitsee. Suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa, vähintään kerran vuodessa. Kun sosiaalihuoltolain mukaisen erityisen tuen asiakkuus on ilmeinen, asiakkuus ei perustu vapaaehtoisuuteen. Perheen kieltäytyessä välttämättömistä tukitoimista on arvioitava lastensuojelun asiakkuuden tarvetta.

Sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen toteumat 2016-2019 Raisio ja Rusko

2.1.5. Lastensuojelu

Lastensuojelua tarkastellaan tässä suppeasti viitaten yksilö- ja perhekohtaisen lastensuojelun toteuttamiseen lastensuojelulain mukaisena toimintana. Seuraavissa alaluvuissa käsitellään lastensuojelun avohuoltoa, kiireellistä sijoitusta, huostaanottoa, sijaishuoltoa ja jälkihuoltoa.

Lastensuojelun avohuolto

Vanhemmat tai muut lapsen huoltajat ovat aina ensisijaisesti vastuussa lapsen hyvinvoinnista. Tarvittaessa viranomaisella on kuitenkin velvollisuus tukea vanhempia, huoltajia tai muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä heidän kasvatustehtävässään järjestämällä lapsen ja perheen tarvitsemia palveluja ja tukitoimia.

Lastensuojelun avohuollon asiakkuus kertoo lapsen terveyden ja kehityksen vaarantumisesta siten, että lapsen ja perheen tarpeisiin ei pystytä vastaamaan kunnan peruspalveluiden avulla. Lastensuojeluun kuuluu kyseessä olevan lapsen tarpeisiin soveltuvien palveluiden ja tukien tarjoaminen ja kunnan lakisääteisenä velvollisuutena on näiden palveluiden järjestäminen.

Lastensuojelun asiakkuus alkaa, kun päivystys- ja arviointitiimin sosiaalityöntekijä arvioi tekemänsä *sosiaalihuoltolain (1301/2014)* 36 §:n mukaisen palvelutarpeen arvioinnin perusteella, että lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään ja lapsi tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia.

Lastensuojeluasiakkuus alkaa myös tilanteissa, joissa lapselle tai perheelle myönnetään lastensuojelun tukitoimia ennen palvelutarpeen arvioinnin päättymistä. Lisäksi lastensuojelun asiakkuus alkaa silloin, kun lastensuojeluasian vireille tultua ryhdytään kiireellisiin toimiin lapsen terveyden ja kehityksen turvaamiseksi kuten esimerkiksi lapsen kiireelliseen sijoitukseen kasvuolosuhteiden, huolenpidon puutteen tai lapsen oman toiminnan aiheuttaman välittömän vaaran vuoksi.

Lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle nimetään hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä. Sosiaalityöntekijän on oltava sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (817/2015) tarkoitettu sosiaalihuollon ammattihenkilö.

Lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on laadittava asiakassuunnitelma yhteistyössä lapsen ja huoltajan sekä tarvittaessa muun lapsen kasvatuksesta tai hoidosta vastaavan tahon kanssa. Asiakassuunnitelmaan kirjataan muun muassa ne muutosta vaativat asiat, joihin lastensuojelun sosiaalityöllä ja avohuollon tukitoimilla pyritään vaikuttamaan sekä lapsen ja perheen tuen tarve. Tarvittaessa asiakassuunnitelmaan on kirjattava myös asianomaisten eriävät näkemykset tuen tarpeesta sekä palveluiden ja tukitoimien järjestämisestä. Asiakassuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Mikäli tukitoimet osoittautuvat riittämättömiksi, on asiakassuunnitelmaa arvioitava ja sovittava jatkotoimista.

Lastensuojelu eroaa muista sosiaalihuollon lapsiperheiden palveluista ja tukitoimista siten, että lastensuojeluun sisältyy vallankäytön mahdollisuus. Lapsen kasvun ja kehityksen turvaamiseksi valtaa on toisinaan käytettävä myös silloin, kun lapsi tai perhe sitä vastustavat. Vallankäytön on oltava aina tarkoin perusteltua, harkittua sekä lakiin perustuvaa.

Julkisen vallankäytön mahdollisuudesta huolimatta lastensuojelutyö ja lastensuojelun tukitoimet perustuvat ensisijaisesti vapaaehtoisuuteen ja lähtökohtaisesti lastensuojelutyötä toteutetaan aina yhteistyössä lapsen ja perheen kanssa.

Lastensuojelun keskeisenä periaatteena on vanhempien ja huoltajien tukeminen lapsen kasvatustehtävässä. Siten lastensuojelun avohuollon tukitoimet ovat aina ensisijaisia tukitoimia huostaanottoon ja sijaishuoltoon nähden. Avohuollon tukitoimien on oltava sopivia ja mahdollisia lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi: mikäli avohuollon tukitoimet eivät ole lapsen kannalta tarkoituksenmukaisia, mahdollisia tai riittäviä, on lapsi otettava huostaan.

Päätöksen lastensuojelun asiakkuuden alkamisesta tekevät päivystys- ja arviointitiimin työntekijät palvelutarpeen arvioinnin aikana. Avohuollon sosiaalityöntekijä tekee päätökset perheelle myönnettävistä palveluista ja lisäksi tehdään asiakassuunnitelma. Päätökset tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä asiakkaiden kanssa.

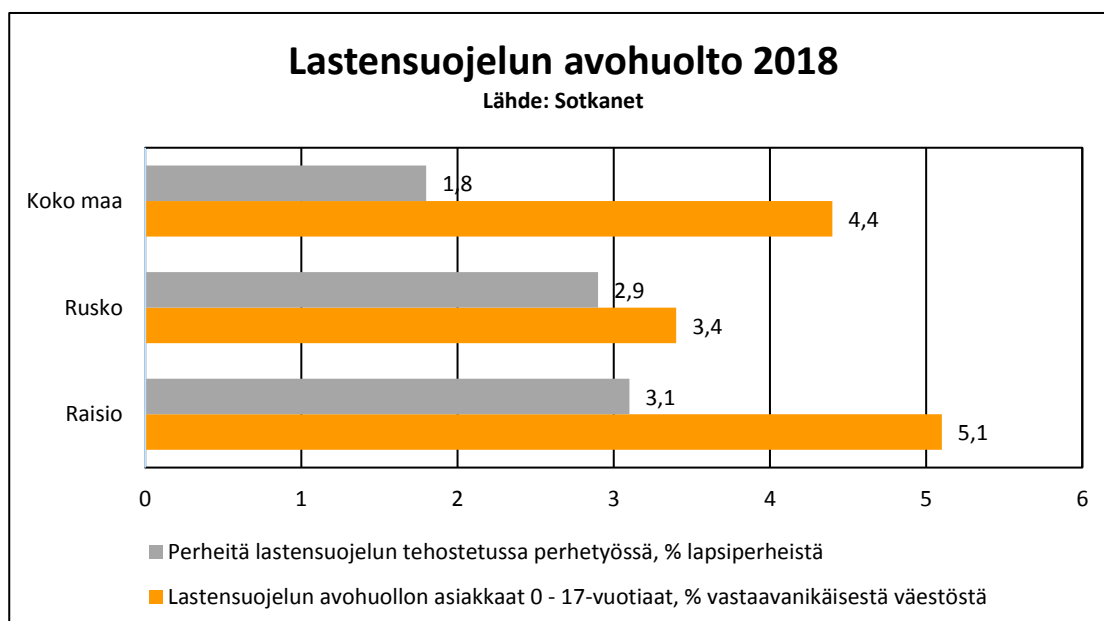
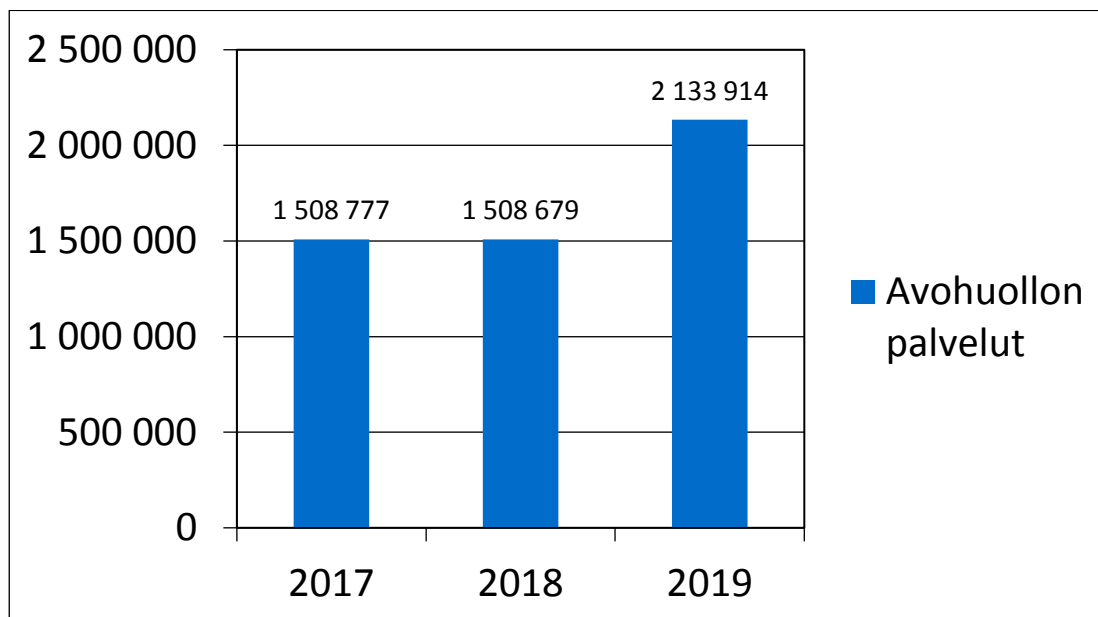
Sosiaalityöntekijä tekee päätöksen myös siitä, mitkä asiakasperheet osallistuvat systeemisen lastensuojelun toimintamallin mukaiseen työskentelyyn. Ennen päätöksen tekoa sosiaalityöntekijä on puhunut asiasta perheen kanssa.

Sosiaalityöntekijä tekee yhteistyötä asiakkaan muiden verkostojen kanssa siinä laajuudessa kuin se on tarpeellista. Yhteistyötä saatetaan tehdä esimerkiksi läheisverkoston, neuvolan, varhaiskasvatuksen, koulun tai muiden tahojen kanssa.

Asiakassuunnitelma laaditaan tarvittavassa laajuudessa yhdessä asiakkaan ja perheen kanssa ja sitä tarkastetaan vuosittain. Asiakassuunnitelma tuo lastensuojelun prosessia läpinäkyväksi asiakkaalle ja toimii myös sopimuksena siitä, mitä on yhteisesti sovittu. Sosiaalityöntekijän tehtävänä on toimia asiakkaan näkökulmasta luovasti, miettiä laajasti eri vaihtoehtoja ja palveluja, mikä voisi tukea ja auttaa asiakasta.

Asiakkaan tilanteesta tehdään jatkuvasti arviointia asiakkuuden kuluessa, koska perheiden tilanteet voivat muuttua. Työtä ohjaa ymmärrys siitä, että perheiden tilanne voi vaihdella ja vaikeudet ja haasteet voivat liittyä vain tiettyyn elämäntilanteeseen. Perheillä on oikeus ensisijaisesti itse tehdä päätökset heitä koskevista asioista. Työntekijän henkilökohtaiset arvot tai asenteet eivät vaikuta siihen, miten työprosessi etenee tai minkälaisiin palveluihin perhettä ohjataan.

Lastensuojelun avohuollon toteumat 2017 – 2019 Raisio ja Rusko

Kiireellinen sijoitus

Kiireellistä sijoitusta arvioidaan, jos kodin olosuhteet tai puutteet lapsen huolenpidossa vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä tai huoltaja on kykenemätön hoitamaan lastaan. Kiireellinen sijoitus voi kestää enintään 30 päivää, tarvittaessa sitä voidaan jatkaa toiset 30 päivää, mikäli lapsen huostaanoton tarvetta ei ole pystytty selvittämään tai riittäviä tukitoimia ei ole pystytty kartoittamaan ensimmäisten 30 päivän aikana ja kiireellisen sijoituksen jatkopäätöksen katsotaan olevan lapsen edun mukaista.

Vanhemman ja 12 vuotta täyttäneen lapsen mielipide selvitetään kiireellisen sijoituksen yhteydessä. Päätöksen kiireellisestä sijoituksesta ja sen päättämisestä tekee sosiaalityöntekijä. Kiireellinen sijoitus voidaan tehdä sukulaisen luokse, sijaisperheeseen, lastensuojelulaitokseen tai terveydenhuollon laitokseen. Kiireellinen sijoitus on lopetettava välittömästi, mikäli sille ei ole enää perusteita.

Huostaanotto prosessi

Lapsi on otettava sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen huostaan ja järjestettävä hänelle sijaishuolto, mikäli puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään ja kehitystään omalla toiminnallaan. Huostaanottoon ja sijaishuollon järjestämiseen voidaan kuitenkin ryhtyä vain, mikäli lastensuojelun avohuollon tukitoimet eivät ole lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia, mahdollisia tai riittäviä tai mikäli lastensuojelun avohuollon tukitoimet ovat osoittautuneet riittämättömiksi ja sijaishuollon arvioidaan olevan lapsen edun mukaista. Huostaanotto on aina viimesijaisin keino turvata lapsen kasvu ja kehitys. Ensisijaisesti on pyrittävä siihen, että lapsi voisi asua kotonaan.

Huostaanottoa harkitessa on arvioitava lapsen etua, kasvuolosuhteita, avohuollon tukitoimien riittävyyttä sekä lapsen elämäntavan vahingollisuutta. Huostaanottotarpeen arvioimiseksi sosiaalityöntekijä voi pyytää lausuntoja eri tahoilta kuten päivähoidosta, koulusta tai perheneuvolasta. Mikäli lapsen huostaanottoon ryhdytään, lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä valmistelee huostaanoton yhteistyössä toisen sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojeluun perehtyneen työntekijän kanssa. Ennen huostaanottopäätöstä on lapsen oma mielipide selvitettävä ja varattava hänelle mahdollisuus tulla kuulluksi. Myös lapsen huoltajalle ja vanhemmalle varataan kuulemistilaisuus.

Huostaanotto on suurin ja vakavin yksittäinen toimenpide, jolla voidaan puuttua perheen ja lapsen itsemääräämisoikeuteen. Huostaanotto voidaan tehdä joko suostumukseen perustuen tai tahdonvastaisesti. Yhteisymmärryksessä tapahtuvassa huostaanotossa huoltaja tai 12 vuotta täyttänyt lapsi eivät vastusta huostaanottoa. Tässä tilanteessa sosiaalityöntekijä valmistelee huostaanoton ja johtava viranhaltija tekee päätöksen. Päätös annetaan tiedoksi asianosaisille ja siihen on oikeus hakea muutosta hallinto-oikeudelta.

Huostaanotto tehdään tahdonvastaisesti silloin kun 12 vuotta täyttänyt tai huoltaja vastustaa huostaanottoa. Tällöin johtava viranhaltija tekee hakemuksen hallinto-oikeudelle ja hakemus annetaan tiedoksi kaikille asianosaisille. Mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta huostaanotto voidaan panna heti täytäntöön, mikäli suostumukseen perustuvissa tilanteissa on johtavan viranhaltijan tekemä päätös huostaanoton välittömästä täytäntöönpanomääräyksestä. Tahdonvastaisissa tilanteissa huostaanotto voidaan panna heti täytäntöön hallinto-oikeuden väliaikaisella määräyksellä.

Sijaishuolto

Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan huostaanotetun, kiireellisesti sijoitetun tai lastensuojelulain 83 §:ssä tarkoitetun väliaikaisen määräyksen nojalla sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämisestä kodin ulkopuolella.

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä valmistelee lapsen sijoittamisen sekä valitsee lapselle lapsen tarpeisiinsa parhaiten soveltuvan sijaishuoltopaikan. Lapsi voidaan sijoittaa perhehoitoon, ammatilliseen perhekotiin, lastensuojelulaitokseen tai muuhun lapsen tarpeen mukaiseen hoitoon kuten esimerkiksi lähisukulaisensa luokse.

Huostaanotetun lapsen asiakassuunnitelmaan kirjataan sijaishuollon tarkoitus, tavoitteet ja tukitoimet lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan. Sijaishuollon asiakassuunnitelmaa on tarvittaessa täydennettävä erillisellä hoito- ja kasvatussuunnitelmalla. Myös huostaanotetun lapsen vanhemmille on laadittava erillinen asiakassuunnitelma vanhemmuuden tukemiseksi. Huostaanotetun lapsen asiakassuunnitelmaan tulee kirjata, miten lapsen yhteydenpitoa ja yhteistoimintaa toteutetaan lapsen vanhempien sekä muiden hänelle läheisten henkilöiden kanssa.

Sijaishuollon aikana voidaan joutua tekemään rajoitustoimia esimerkiksi lapsen terveyden ja kehityksen turvaamiseksi tai vanhempien, muiden perheenjäsenten tai laitoksen henkilöstön turvaamiseksi. Näitä ovat muun muassa yhteydenpidon rajoittaminen, liikkumisvapauden rajoittaminen, aineiden ja esineiden haltuunotto, lähetysten luovuttamatta jättäminen, eristäminen sekä erityinen huolenpito.

Huostaanotto on voimassa aina toistaiseksi, se raukeaa kuitenkin viimeistään lapsen täytettyä 18 vuotta. Huostassapito on lopetettava, kun siihen ei ole enää perusteita. Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän on arvioitava huostaanoton jatkoa vähintään kerran vuodessa sekä aina lapsen tai huoltajan hakiessa huostassapidon lopettamista.

Raision kaupunki muodostaa neljän muun kunnan ohella Varsinais-Suomen Lastensuojelukuntayhtymän. Kuntayhtymä ylläpitää kolmea lastensuojeluyksikköä: Kaarinan, Halikon ja Raision perhetukikeskusta. Raision perhepalvelut on sopinut kuntayhtymän kanssa, että virka-ajan ulkopuolella kiireellisen sijoituksen tarpeessa olevat raisiolaiset ja ruskolaiset lapset ohjataan Turun seudun sosiaalipäivystyksen toimesta kuntayhtymän palvelun piiriin. Muissa sijoitustilanteissa arvioidaan aina ensisijaisesti kuntayhtymän palvelujen käyttöä. Varsinaisia omia lastensuojelulaitoksia Raisiolla ei ole.

Jälkihuolto

Jälkihuollosta määrätään tarkemmin lastensuojelulain 75-77 §:ssä. Nuorella on oikeus jälkihuoltoon, kun sijaishuolto tai vähintään puoli vuotta kestänyt avohuollon sijoitus päättyy. Jälkihuollon tavoite on saattaa nuori aikuisuuteen ja itsenäiseen elämään. Käytännössä jälkihuolto tarkoittaa nuoren tukemista asumiseen, opiskeluun ja toimeentuloon liittyvissä asioissa. Jälkihuollon sosiaalityöntekijä tai ohjaaja laatii yhdessä nuoren kanssa jälkihuoltosuunnitelman. Oikeus jälkihuoltoon päättyy nuoren täyttäessä 25 vuotta tai viiden vuoden kuluttua siitä, kun lapsi on sijoittamisen päättymisen jälkeen ollut lastensuojelun asiakkaana. Jälkihuolto on nuorelle vapaaehtoista ja nuori voi halutessaan kieltäytyä jälkihuollon tuesta.

Raision perhepalveluissa työskentelee kaksi jälkihuollon ohjaajaa, jotka vastaavat jälkihuollon prosessista. Tarvittaessa mukana on myös sosiaalityöntekijä. Ohjaajat tapaavat nuoria ja antavat tukea ja ohjausta sekä huolehtivat jälkihuollon asiakassuunnitelmien ajantasaisuudesta. Nuoren ja jälkihuollon ohjaajan tutustuminen pyritään aloittamaan noin puoli vuotta ennen jälkihuoltoon siirtymistä. Ohjaajat pitävät yhteyttä ja tekevät yhteistyötä myös nuoren tukiverkoston, läheisten ja yhteistyökumppanien kanssa.

2.1.6. Lastensuojelun systeeminen toimintamalli

Raision perhepalveluissa systeeminen toimintamalli otettiin käyttöön syksyllä 2017. Systeemisen toimintamallin pohjana on Iso-Britanniassa kehitetty Hackneyn malli. Toimintamalli uudisti lastensuojelun nostamalla keskiöön kohtaamisen ja perheiden kanssa työskentelyyn käytettävän ajan. Toimintamallissa tavoitteena on, että aitoja kohtaamisia tulisi lisää ja sosiaalityöntekijä olisi läsnä perheissä. Työskentely tiimeissä on järjestetty niin, että se mahdollistaa työntekijän oman työn teoreettisen pohdinnan, tiimin sisäisen dialogin ja kriittisen reflektion.

Raisiossa kokoontuu viikoittain kaksi systeemisen toimintamallin tiimiä. Sosiaalityöntekijöiden lisäksi tiimiin kuuluu vastaava sosiaalityöntekijä, klinikko, perhevalmentaja ja koordinaattori. Systeemiseen tiimiin osallistuu myös asiakas, millä pyritään vahvistamaan asiakkaan osallistamista. Tiimiin voidaan kutsua myös asiakkaan lähiverkostoa esimerkiksi sukulaisia, varhaiskasvatuksen henkilökuntaa ja päihdetyöntekijä.

Sosiaalityöntekijä tuo tiimiin yhden valitsemansa asiakastapauksen. Tiimin keskustelun tukena on perheen kanssa piirretty genogrammi (terapeuttinen sukupuu) ja sosiaalityöntekijän kirjallinen materiaali.

Koordinaattori vastaa kalenterivarausten ja esityslistan tekemisestä, tiimien koolle kutumisesta sekä vastaan muiden osallistujien kuten yhteistyötahojen kutumisesta tiimeihin. Perhevalmentajan tehtävä on pohtia perheen tilannetta oman työnsä näkökulmasta ja toisaalta saada tukea sekä ideoita muilta tiimiläisiltä toteutettavaan perhetyöhön.

2.2. Asiakkaille myönnettävät palvelut

Tässä luvussa kuvataan sosiaalihuollon ja lastensuojelun asiakkaille myönnettäviä palveluja.

Vapaaehtoinen tukihenkilö

Vapaaehtoinen tukihenkilötoiminta on tarkoitettu sosiaalihuollon asiakkaina oleville lapsille. Vapaaehtoinen tukihenkilötyö poikkeaa ammatillisesta tukihenkilötyöstä siten, että tukihenkilöillä ei ole ammatillista koulutusta. Vapaaehtoinen tukihenkilö on saanut lyhyen koulutuksen tarvittavaan tehtävään omalta järjestöltään. Vapaaehtoinen tukihenkilötyö voi olla muun muassa kaveritoimintaa, perhekummitoimintaa tai koira-avusteista tukihenkilötyötä.

Ammatillinen tukihenkilö

Ammatillinen tukihenkilötyö on tarkoitettu sosiaalihuollon ja lastensuojelun asiakkaina oleville lapsille. Tukihenkilötoiminnan tavoitteet, tapaamiset ja kesto määritellään yhdessä perheen ja sosiaalityöntekijän tai ohjaajan kanssa. Tukihenkilö kirjaa tapaamisista koosteen ja välittää sen työntekijälle säännöllisesti.

Ammatillisen tukihenkilön työn tavoitteena voi olla esimerkiksi asiakkaan sosiaalisten taitojen vahvistaminen, harrastustoimintaan tukeminen, koulunkäynnin tukeminen, arjen

asioiden tukeminen ja harjoittelu sekä mielekkään vapaa-ajan tekemisen löytäminen. Ammatillinen tukihenkilö tarjoaa lapselle turvallisen ja luottamuksellisen aikuissuhteen.

Tukiperhe

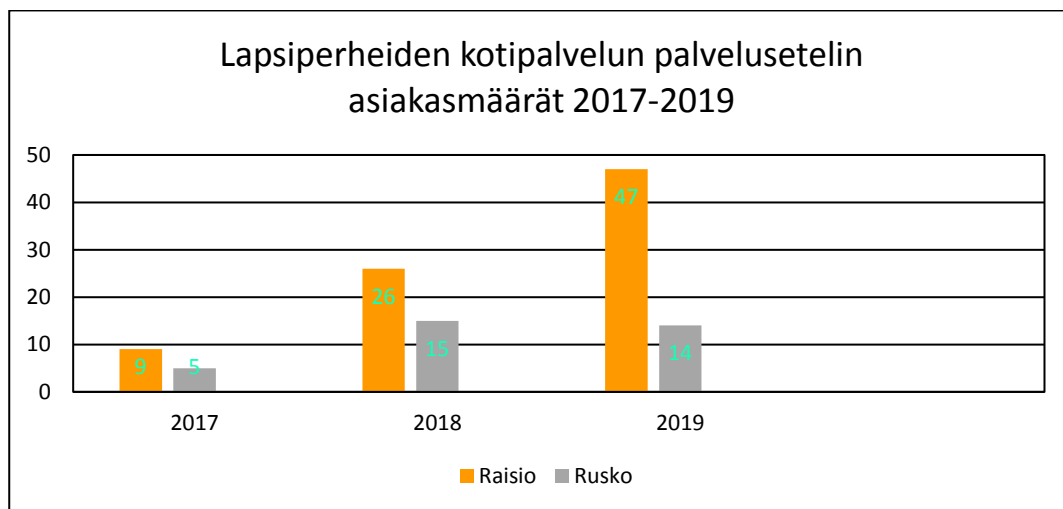
Tukiperhe on perhe, jossa lapsi käy säännöllisesti ja sovitusti. Lapset viettävät tukiperheessä viikonloppuja, useimmiten noin kerran kuukaudessa 1-2 yötä kerrallaan, mutta asuvat muuten omassa kodissaan. Moni lapsi viettää tukiperheessä myös lomia. Tukiperhetoiminta on vapaaehtoistyötä, josta maksetaan kuntakohtaisesti vaihteleva kulukorvaus ja palkkio. Tukiperhe on vaitiolovelvollinen. Tukisuhteen tavoitteet, tapaamisten tiheys ja kesto ja tukisuhteen suunniteltu kesto on sovittava yhdessä lapsen ja hänen biologisen perheensä ja tukiperheen kanssa.

Kotipalvelu

Lapsiperheiden kotipalvelu on perheen kotona tehtävää työtä, joka tukee perheen arjessa selviytymistä. Kotipalvelu on ensisijaisesti tilapäistä ja kestää keskimäärin 3-6 kuukautta. Palvelu voi olla lastenhoitoa ja kodinhoidollisia tehtäviä perheen tarpeiden mukaan.

Kotipalvelua voidaan myöntää, kun perheessä on akuutti, konkreettisen tuen tarve. Tarve voi syntyä tilanteissa kuten raskauden loppuvaihe ja vauvan syntymä, monikko- tai monilapsiseen perheeseen liittyvä apu, vanhemman akuutti uupumus, äkillinen elämäntilanteen muutos (vanhemman äkillinen sairastuminen, sairaalassaolo, loukkaantuminen) ja perhe-elämän kriisitilanteet.

Lapsiperheiden kotipalvelua järjestetään pääsääntöisesti palvelusetelin kautta. Raisiossa siirryttiin palvelusetelijärjestelmään lokakuussa 2017. Palveluseteli on arvoltaan 28 euroa ja sen myöntää palveluohjaaja. Kotipalvelu voi olla maksullista, jos asiakkaan valitseman palveluntuottajan tuntihinta ylittää palvelusetelin arvon. Erotus jää asiakkaan maksettavaksi. Kotipalvelua voidaan myöntää myös ostopalveluna ilman palveluseteliä varsinkin lastensuojelun asiakasperheille.

Ensi- ja turvakoti

Ensikodissa perhe saa yksilöllistä tukea jo ennen vauvan syntymää ja vauvan syntymän jälkeen. Ensikotijakson pituus vaihtelee perheen tarpeiden mukaan. Ensikodissa saa tukea vauvan hoitoon, vanhemman ja vauvan vuorovaikutukseen sekä erilaisiin arjen taitoihin.

Turvakodissa perheenjäsenet voivat asua lyhytaikaisesti, jos kotona esiintyy henkistä- tai fyysistä väkivaltaa toisen vanhemman toimesta tai kotona on muista syistä turvatonta asua. Turvakoti tarjoaa ammatillista tukea, neuvontaa ja ohjausta väkivallasta selviämiseen sekä käytännön asioiden järjestelyyn.

Perhe on turvakodissa kriisitilanteen vaatiman ajan. Lisäksi Ensi- ja turvakodin lähisuhdeväkivaltatyön yksikkö Pilari tarjoaa apua lähisuhdeväkivaltaan yksilö- ja perhekäytien muodossa.

Muut mahdolliset tukitoimet

Neuropsykiatrinen valmennus (Nepsy) on tavoitteellinen ja ohjauksellinen kuntoutusmenetelmä, joka auttaa lapsia, nuoria sekä aikuisia, joilla on neuropsykiatrisia erityispiirteitä ja toiminnan ohjauksen vaikeuksia. Neuropsykiatrisia erityispiirteitä ovat muun muassa autismin kirjon oireyhtymät kuten Asperger, ADHD, ADD, Touretten oireyhtymä, oppimisvaikeudet ja kielelliset erityisvaikeudet. Valmennus tapahtuu asiakkaan omassa asumis- ja toimintaympäristössä.

Varhaiskasvatuksen järjestäminen tukitoimena sosiaalihuoltolain erityisen tuen tai lastensuojelun asiakkaille. Koko päiväinen varhaiskasvatus takaa lapselle virikkeellisen ympäristön ja säännöllisen päivärytmin. Sosiaalityöntekijä laatii yhdessä perheen ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden kanssa tavoitteet tukitoimelle. Tavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti järjestämällä yhteisiä tapaamisia.

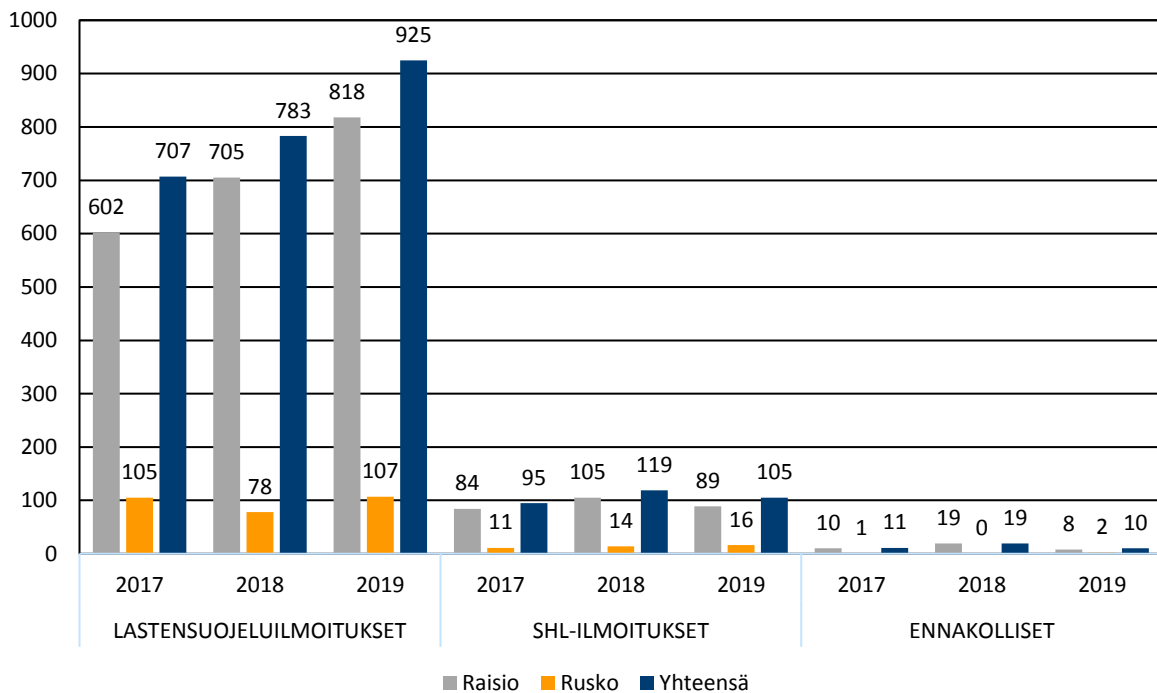
Sosiaalihuollon ja lastensuojelun asiakkaille voidaan myöntää taloudellista tukea lapsiperheen kuluihin esimerkiksi harrastusmaksuihin, lapsen vaatekuluihin, leirimaksuihin ja muihin työntekijän arvioimiin välttämättömiin kuluihin.

2.3. Asiakas- ja käyntimäärät vuosina 2017-2019

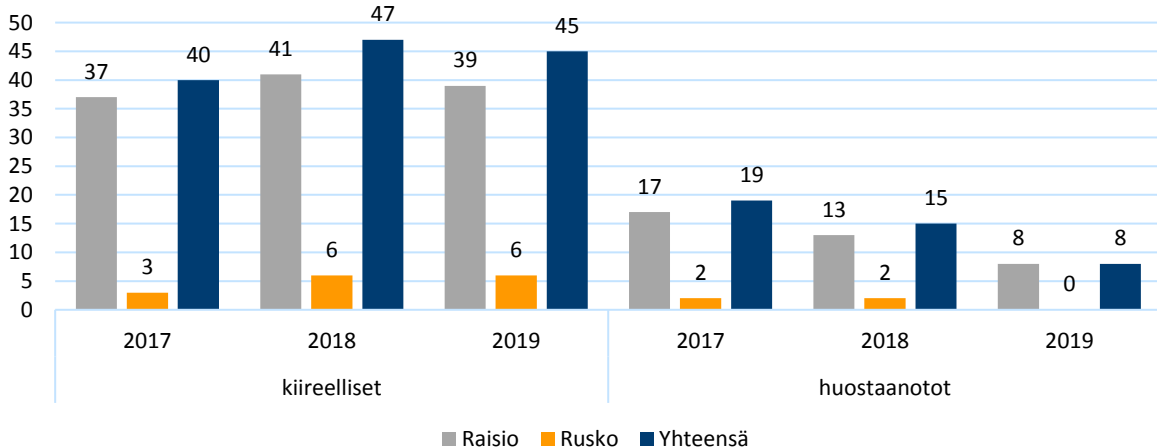
Tässä alaluvussa kuvataan lastensuojelutoimistossa tehtävän asiakastyön määriä.

Varsinaisia käyntimääriä ei tilastoida, mutta esiteltynä ovat vireillepanojen määrät, joita ovat saapuneiden lastensuojeluilmoitusten, sosiaalihuollon yhteydenottojen ja sosiaalihuollon ilmoitusten sekä ennakollisten lastensuojeluilmoitusten määrät. Lisäksi esitetään kiireellisten sijoitusten ja huostaanottojen määrät sekä eri asiakasmäärät palvelutarpeen arvioinnissa, sosiaalihuollossa, lastensuojelussa sekä jälkihuollossa ajalla 2017-2019.

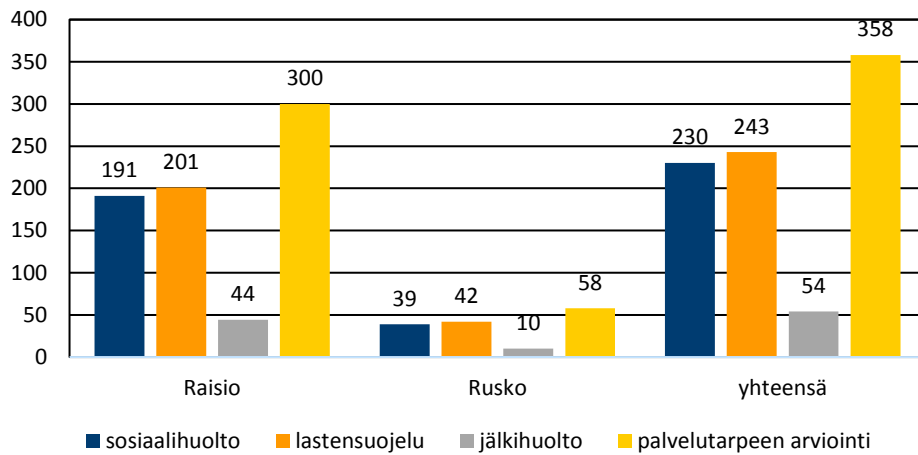
Vireillepanojen määrät 2017-2019

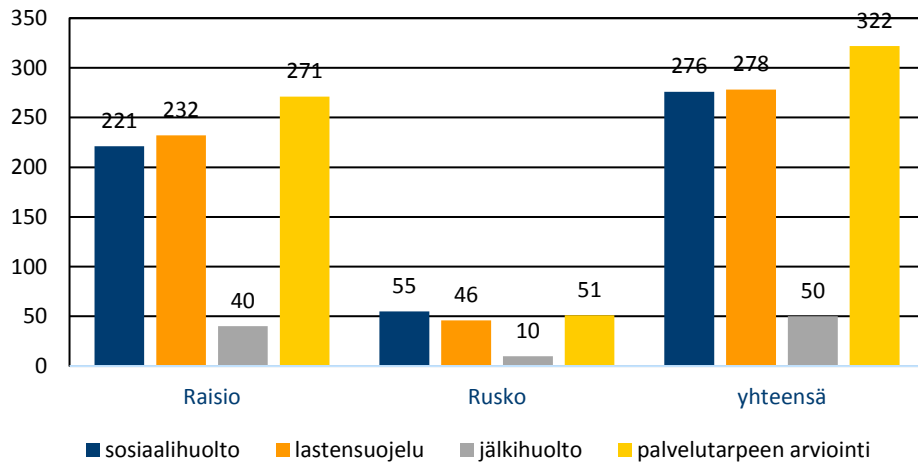
Kiireelliset sijoitukset ja huostaanotot 2017-2019

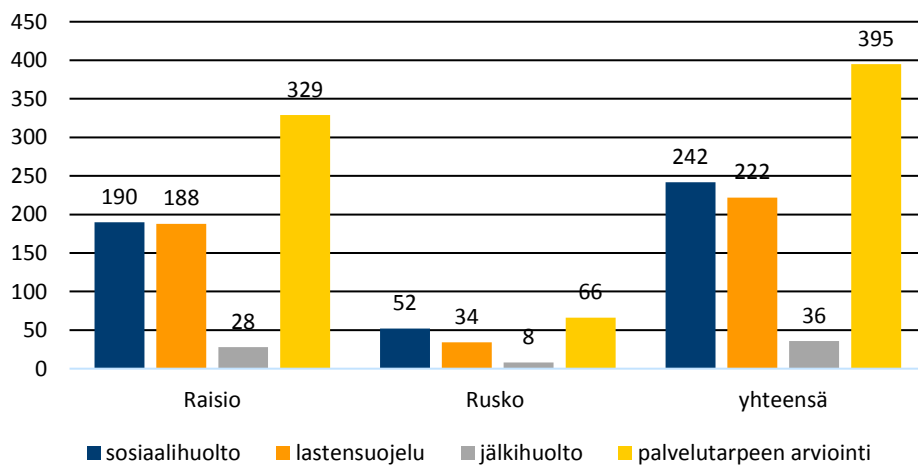
Asiakasmäärät 2017

Asiakasmäärät 2018

Asiakasmäärät 2019

3.Perheneuvola

3.1.Palvelukuvaukset

Perheneuvolan työtä säätelee tarkemmin *sosiaalihuoltolaki 26 §*: Kasvatus- ja perheneuvonta.

Kasvatus- ja perheneuvontaa annetaan lapsen hyvinvoinnin, yksilöllisen kasvun ja myönteisen kehityksen edistämiseksi, vanhemmuuden tukemiseksi sekä lapsiperheiden suoriutumisen ja omien voimavarojen vahvistamiseksi. Kasvatus- ja perheneuvontaan sisältyy lasten kasvuun ja kehitykseen, perhe-elämään, ihmissuhteisiin ja sosiaalisiin taitoihin liittyvää arviointia, ohjausta, asiantuntijaneuvontaa ja muuta tukea.

Kasvatus- ja perheneuvontaa toteutetaan monialaisesti sosiaalityön, psykologian ja lääketieteen sekä tarpeen mukaan muiden asiantuntijoiden kanssa.

Esimerkki psykologien ja sosiaalityöntekijöiden työhuoneesta

Raision perheneuvola on kehittänyt omia palvelujaan joustaviksi ja asiakasystävällisiksi. Palvelut ovat kuntalaisille luottamuksellisia ja maksuttomia. Lähetettä ei tarvita, vaan asiakkaat voivat varata ajan perheneuvolaan itse. Raision perheneuvolassa on kehitetty palveluja siten, että ajanvarauksiin pyritään vastaamaan mahdollisimman nopeasti, että jonoja ei syntyisi.

Perheneuvolan ryhmähuone

Perhetyöntekijöiden avokonttori

Raision perheneuvola palvelee Raision lisäksi Ruskon, Naantalın, Mynämäen, Maskun ja Nousiaisen kuntia.

3.1.1. Henkilöstö

Psykologin ja sosiaalityöntekijän viroista on molemmista yksi virka 50%. Psykiatrisista sairaanhoitajista yksi toimii Raision yläkoulussa ja yksi alakouluilla. Tämän lisäksi kolmas psykiatrinen sairaanhoitaja toimii Ruskolla ja hänen toimialueenaan on varhaiskasvatus, perusopetus ja nuorisotoimi. Palveluohjaaja toimii Raisio-Ruskon yhteistoiminta-alueella. Konsultoivan lastenpsykiatrin työaika on kolme päivää kuukaudessa, mutta se on jaettu niin, että hän on käytettävissä joka viikko.

Vakanssi	Tehtävät
Vs perhepalvelujen johtaja	Palvelualueen johtaminen ja esimiestehtävät, perheneuvolan lähiesimiehenä toimiminen. Budjetin valmistelu ja toteuman seuranta. Sidosryhmäyhteistyö. Kehittämisvastuu. Soten johtoryhmän jäsen.
Psykologi (2.5)	Lapsiperheiden tukeminen osana perheneuvolan moniammatillista työryhmää. Asiantuntijuus erityisesti lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Lapsen yksilöpsykologiset tutkimukset ja yksilöllinen hoito, vanhemmuuden ja perheiden sisäisen vuorovaikutuksen tukeminen, parisuhdetyö, vanhempien eroon liittyvä työskentely, ryhmien ohjaajana toimiminen, yhteistyö muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.
Sosiaalityöntekijä (2.5)	Lapsiperheiden tukeminen osana perheneuvolan moniammatillista työryhmää. Asiantuntijuus erityisesti vanhemmuuden tukemisessa. Vanhempien eroneuvotteluihin ja lapsen edun toteuttavan yhteistyön tukemiseen liittyvien työtehtävien toteuttaminen. Perheasioiden sovittelu. Perheiden vuorovaikutuksen ja lapsen tunne-elämän kehityksen tutkimiseen, arviointiin, hoitoon ja neuvontaan liittyvä työ. Parisuhdetyö. Ryhmämuotoisen työskentelyn toteuttaminen ja kehittäminen. Ammattilaisten konsultaatiot ja asiantuntijatehtävät. Verkostotyö.
Psykiatrinen sairaanhoitaja (3)	Helpo ja nopean tuen tarjoaminen, kun lapsen psyykkisestä voinnista herää huoli sekä tuen vieminen lapsen kasvu ympäristöön; kotiin, päiväkotiin ja kouluun. Vastaa koulun konsultaatiotarpeisiin.
Palveluohjaaja	Sosiaalihuoltolain mukaisten palvelutarpeen arviointien ja päätösten tekemisestä vastaaminen ennaltaehkäisevässä työssä. Alkuvaiheen suora asiakastyö vauva- ja pikkulapsiperheissä. Perheiden tukitoimien koordinoiminen. Verkostotyö. Työskentely tiiviissä yhteistyössä perheen ja perustason kanssa. Lapsiperheiden kotipalvelun palvelusetelijärjestelmän koordinoiminen. Lapset puheeksi -menetelmäkoulutuksen järjestäminen ja kouluttaminen.

3.2. Asiakkaille myönnettävät palvelut

Neuvonta ja ohjaus

Perheneuvola tarjoaa monipuolisia palveluja lapsiperheille. Perheneuvolaan voi ottaa yhteyttä esimerkiksi tilanteissa, joissa on huoli lapsen tai nuoren kehityksestä tai käyttäytymisestä, haluaa tukea vanhemmuuteensa tai parisuhteeseen, haluaa keskustella erotilanteesta tai vanhemmuudesta eron jälkeen tai kaipaa neuvoja uusperheen tilanteeseen. Perheneuvolaan voi ottaa yhteyttä myös tilanteissa, joissa perhettä on kohdannut jokin kriisi. Työskentely suunnitellaan aina yhdessä perheen kanssa. Tapaamiset perheneuvolassa voivat olla yksilö- pari tai perhetapaamisia.

Vanhemmuuden tuki

Vanhemmuuden tukeminen on perheneuvolan keskeisimpiä tehtäviä ja yksi tärkeimmistä perheneuvolaan hakeutumisen syistä. Perheneuvola tarjoaa tukea vanhemmille koko lapsiperhe-elämän ajan, raskausajasta 18-vuotiaan nuoren vanhempiin. Vanhemmuutta saattavat rasittaa muun muassa elämänkriisit kuten erot, sairaudet tai muut vanhemman voimavarojen riittämättömyyteen vaikuttavat asiat. Näitä voivat olla pitkäaikainen uupumus, haastavat perhesuhteet uus- ja ensiperheessä sekä lapsen käytökseen liittyvät pulmat. Vanhemmuuden tukemisen tavoitteena voi olla vanhemman ja lapsen välisen kommunikoinnin parantaminen, kodin ilmapiirin rauhoittaminen tai lapseen liittyvän huolen helpottaminen. Vanhemmuuden tukeen sisältyy ohjausta ja neuvontaa, lisäksi usein tarvitaan myös terapeutista työskentelyä psyykkisten ja perhesysteemiin liittyvien haasteiden voittamiseksi. Pääasialliset työskentelymuodot ovat perheenjäsenten yhteiset ja yksilölliset tukikäynnit, kotikäynnit sekä erilaiset ryhmätyömuodot. Suositettu tukimuoto lapsen käytöksen pulmiin liittyen on vanhemmille suunnattu Ihmeelliset Vuodet –ryhmätyömuoto.

Parisuhdetyö

Parisuhde on parhaimmillaan voimavara, joka tukee vanhempia kasvatustehtävässään. Perheneuvolaan hakeudutaan parisuhdeasioissa, kun puoliset haluavat saada parisuhteensa toimimaan, heitä on saattanut kohdata jokin kriisi tai he haluavat pohtia parisuhteen jatkamisen edellytyksiä. Parisuhdetyön tavoitteena on tukea puolisoja asettamaan omat tavoitteensa työskentelylle sekä auttaa heitä tämän päämäärän saavuttamisessa. Perheneuvolassa parisuhdetyö räätälöidään yksilöllisesti. Tapaamisia on keskimäärin 3–8. Parisuhdetyö voi pitää sisällään puolisoitten tapaamisia yhdessä ja erikseen.

Lasten yksilötutkimukset sekä perhetutkimukset

Perheneuvolan tutkimusjaksolla tehdään tarkka selvitys siitä, mikä on perheen ajankohtainen tilanne, mitkä tekijät siihen vaikuttavat ja mitkä tukitoimet siihen voisivat auttaa. Lapsen yksilöllistä tilannetta tarkastellaan aina suhteessa hänen yhteisönsä, niin ongelmien ja tuen tarpeen arvioinnissa kuin myös hoidon toteuttamisessa. Perheneuvolan tutkimusjaksolla tavataan sekä lasta että vanhempia, yleensä 3-6 kertaa yhteensä.

Tutkimusjakson toteuttaa moniammatillinen työryhmä. Tähän kuuluvat yleensä psykologi, sosiaalityöntekijä sekä lastenpsykiatri. Tutkimusjakson aikana tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden toimijoiden kanssa, esimerkiksi varhaiskasvatuksen, koulun tai sosiaalitoimen kanssa. Päätös tutkimusjakson toteuttamisesta tehdään, kun muut tukitoimet, esimerkiksi perheneuvolan ohjaus ja neuvonta eivät ole helpottaneet perheen tilannetta tai jos perheen tilanne vaikuttaa jo lähtökohtaisesti monimutkaiselta. Tutkimusjakson perusteella voidaan suositella esimerkiksi perheneuvolan tapaamisia vanhemmuuden tukemiseksi, lapsen yksilökäyntejä sosiaalisten taitojen harjoittelemiseksi tai Kelan tukemaa psykoterapiaa.

Konsultaatio

Perheneuvolan yhtenä tehtävänä on asiantuntija-avun antaminen ja konsultointi muille lasten ja perheiden kanssa työskenteleville työntekijöille. Ensisijaisena tavoitteena on, että konsultaatiota pyytänyt taho pystyy konsultaatiosta saamansa tuen avulla auttamaan lasta ja perhettä omassa työssään niin, että ohjausta muihin palveluihin ei tarvita. Esimerkiksi perheneuvolan psykologit tarjoavat asiantuntijapalvelua päiväkotien ja koulujen henkilökunnalle. Psykologit voivat tulla pohtimaan lapsen tilannetta yhdessä työntekijöiden ja vanhempien kanssa. Tämä ei edellytä aikaisempaa asiakkuutta perheneuvolassa. Työntekijät käyvät myös tarvittaessa havainnoimassa lapsen ja lasta ohjaavien aikuisten toimintaa ryhmässä, tuolloin tavoitteena on lapsen toiminnan ja psyykkisen voinnin arvioiminen ja/tai ryhmän aikuisten lasta tukevien toimintatapojen vahvistaminen.

Vauvaperhetyö

Raision perheneuvolassa on toteutettu yli 15 vuotta myös terapeutista vauvaperhetyötä, joka sisältää yksittäisten perheiden tapaamisia raskausajasta vauvavaiheeseen asti. Työskentelyn pituus ja käyntimäärä räätälöidään jokaisen perheen kanssa yksilöllisesti, tarpeista riippuen. Työskentelyn keskiössä voi olla vanhempien ja vauvan välisen vuorovaikutussuhteen tukeminen, vanhemman reflektiivisen kyvyn lisääminen, vanhemman mielialaoireiden vähentämiseen tähtäävä työskentely tai esimerkiksi vauvan nukkumis- tai syömisongelmat.

Vanhempia tukemalla ennaltaehkäistään mahdollisia vuorovaikutussuhteen häiriöitä ja tuetaan vauvan psyykkistä ja kognitiivista kehitystä sekä vanhemmuuden yhteistyösuhdetta. Varhaisen vuorovaikutuksen työ perheneuvolassa tarjoaa apua vauvaperheille tilanteissa, joissa vauvan odotukseen tai varhaisvaiheisiin liittyy huolia.

Perheneuvolassa tuetaan vanhempia, jotka kokevat epävarmuutta omassa vanhemmuudessaan tai heidän on esimerkiksi vaikea ymmärtää tai tulkita vauvan viestejä. Vanhemmilla saattaa olla erilaiset näkemykset vanhemmuudesta ja parisuhde on alkanut rakoilla vauvan syntymän jälkeen. Perheneuvolassa vanhempia tuetaan parisuhteen tilanteen selkiyttämässä sekä vanhemmuuden vahvistamisessa.

Varhaisen vuorovaikutuksen työ on tarkoitettu ensisijaisesti perheille, joissa on alle 2-vuotias lapsi tai joissa odotetaan vauvaa.

Perheasioiden sovittelu

Perheasioiden sovittelulla pyritään estämään erimielisyyksien kasvaminen vanhempien välisiksi jatkuviksi kiistoiksi ja riidoiksi. Sovittelijat tarjoavat tukea ja apua vanhempien välisten keskustelujen edistämiseksi. Tällä pyritään tukemaan sitä, että lasten suhteet kumpaankin vanhempaansa säilyvät ja arki sujuu erosta huolimatta. Sovittelussa voidaan keskustella kaikista niistä kysymyksistä, joita lapsen asioiden järjestämiseen liittyy ja joista vanhempien on vaikea keskenään päästä yksimielisyyteen.

Perheasioiden sovitteluun voi hakeutua, kun eroamassa olevat tai eronneet vanhemmat miettivät lapsen asumiseen, huoltoon ja tapaamisiin liittyviä asioita. Eronneet vanhemmat

saattavat tarvita apua, kun lapsen ja vanhemman tapaamiset eivät suju tai vanhemmat haluavat saada tukea esimerkiksi siihen, miten kertoa lapselle erosta ja miten auttaa lasta selviytymään muuttuneessa elämäntilanteessa.

Sovittelussa vanhemmat saavat apua ja tukea keskinäisiin neuvotteluihinsa tilanteissa, joissa omat yritykset ovat saattaneet kääntyä riitelyksi ja joutua umpikujaan tai joissa puhevälejä ei ole.

Kumpi tahansa vanhemmista voi ottaa yhteyttä ja pyytää sovittelua. Sovittelu alkaa valmistelutapaamisella, joka järjestetään yleensä kummallekin vanhemmalle erikseen. Varsinaisia yhteisiä sovittelutapaamisia on yhdestä kolmeen. Tapaamisissa vanhemmat neuvottelevat sovittelijoiden avustuksella tavoitteenaan löytää ratkaisuja lasten asioiden järjestämiseen ja arjen käytäntöihin.

Ryhmämuotoiset palvelut

Ihmeelliset vuodet –ryhmä

Ihmeelliset vuodet -vanhemmuusryhmä on tarkoitettu alle 12-vuotiaiden lasten vanhemmille. Ryhmä tarjoaa käytännöllisiä taitoja vanhemmuuteen ja tukea omaan jaksamiseen. Hoito-ohjelman tavoitteena on vahvistaa vanhemman ja lapsen välistä myönteistä vuorovaikutusta sekä vähentää lapsen uhmakkuutta ja käytöspulmia. Ohjelman avulla lisätään lapsen pärjäämistä kotona, päiväkodissa, koulussa ja kaverisuhteissa.

Vanhemmuusryhmiä järjestetään säännöllisesti sekä alle kouluikäisten lasten - että alakouluikäisten lasten vanhemmille. Ryhmä kokoontuu viikoittain ja kestoltaan se on joko 13 tai 15 kertaa. Lisäksi ryhmänvetäjät soittavat ryhmäläisille kerran viikossa. Ihmeelliset vuodet –ohjelmaa on kehitetty ja tutkittu ympäri maailmaa yli 30 vuoden ajan ja se on vaikuttavuudeltaan osoitettu tehokkaaksi hoito-ohjelmaksi lasten käytösongelmien ja –häiriöiden hoidossa.

SteppApp –valmennus

StepApp-valmennuksen® tavoitteena on vahvistaa ja tukea uusperheen aikuisia vanhemmuudessa sekä pysähtyä kaikkien perheenjäsenten kesken uusperheen kasvun äärelle. Valmennuksessa uusperheiden aikuiset saavat ammattilaisten ohjauksessa vertaistukea, ohjausta ja konkreettisia työkaluja perheen arkeen.

StepApp-valmentajakoulutuksen suorittaneiden ammattilaisten vetämän valmennuksen teemat pohjaavat uusperhetutkimuksiin, uusperheiden parissa tehtyyn terapia- ja neuvontatyöhön sekä uusperheiden vanhemmilta, lapsilta ja nuorilta kerättyyn kokemustietoon.

Uusperheiden aikuisista muodostuva valmennusryhmä kokoontuu tavallisimmin kerran viikossa viiden viikon ajan. StepApp-valmennuksessa perhe saa käyttöönsä koko perheelle suunnatun digitaalisen sovelluksen, joka on ladattavissa mobiililaitteisiin ja tietokoneeseen. Sovellus sisältää tietoa uusperheellisyydestä ja eri ikäryhmille suunniteltuja, pelillisyyttä hyödyntäviä tehtäviä. Tavoitteena on, että perheen lapset ja nuoret käyttävät sovellusta osallistuen siten valmennukseen.

Hoivaa ja leiki-ryhmäinterventio ja perheinterventio

Hoivaa ja leiki-interventio on Suomessa kehitetty mentalisaatiopohjainen työmenetelmä vauvaperheiden tukemiseen raskausvaiheesta noin vuoden ikään. Intervention tavoitteena on tukea raskaana olevien äitien mentalisaatiokykyä ja emotionaalista saatavilla oloa suhteessa syntyvään vauvaan muun muassa kokemuksellisten tehtävien ja leikillisyyden kautta. Lisäksi tavoitteena on opettaa kognitiivis-behavioraalisia menetelmiä masennusoireiden hallintaan. Menetelmää voidaan toteuttaa ryhmissä tai yksittäisen perheen kanssa. Menetelmän hyödyistä on saatu tieteellistä näyttöä (ks. esim. kasvuntuki.fi –sivusto ja Salo S. ym., 2019).

Ryhmämuotoinen Hoivaa ja leiki -interventio sisältää 4 ryhmäkertaa raskausaikana ja 7 ryhmäkertaa vauvavaiheessa sekä kotikäynninsynnytyksen jälkeen. Ryhmäkertoja ennen tehdään tutustumiskäynnit, joista toisella tapaamisella toteutetaan strukturoitu Hoivaa ja leiki -alkuhaastattelu.

PerhepalvelutGO!

PerhepalvelutGO! –mobiilituki tarjoaa alle kouluikäisten lasten vanhemmille etäneuvontaa ja ohjausta puhelimitse. Palvelu toimii kevyenä ja ennaltaehkäisevänä palveluna, eli ongelmat perheessä eivät ole vielä kovin suuria.

PerhepalvelutGO! –mobiilitukitukipalveluun lähete tulee neuvolan terveydenhoitajalta. Perheneuvolasta otetaan yhteyttä vanhempiin kahden viikon sisällä. Palveluun sisältyy yhteensä 7 puhelua: alkuhaastattelu, 5 aihepuhelua liittyen vanhemmuuteen ja kasvatukseen sekä loppuhaastattelu. Kaikkien puheluiden jälkeen vanhemmat antavat palautetta. Perhepalvelut GO! on ensisijaisesti puhelinpalvelu, mutta asiakkaan toiveiden mukaan voidaan tavata myös kasvotusten. PerhepalvelutGO! –mobiilitukipalvelu toteutetaan yhteistyössä perhetyön kanssa.

Erityistyöntekijöiden palvelut

Palveluohjaaja

Palveluohjaajan tehtäviä ovat lapsiperheiden kokonaistilanteen arviointi sekä erilaisten tukitoimien suunnittelu ja alkuvaiheen toteutus yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Palveluohjaaja vastaa osaltaan sosiaalihuoltolain mukaisten palvelutarpeen arviointien ja päätösten tekemisestä (lapsiperheiden kotipalvelu, ennaltaehkäisevä perhetyö, tukiperhe ja tukihenkilö), tukitoimien koordinoinnista sekä alkuvaiheen suorasta asiakastyöstä. Työskentely tapahtuu tiiviissä yhteistyössä perheen ja perustason kanssa. Palveluohjaajan työ on verkostomaista ja erittäin matalan kynnyksen työtä. Asiakasperheet ovat pääsääntöisesti vauva- ja pikkulapsiperheitä.

Yhteydenotot tulevat yleensä asiakkailta, päiväkodeilta, alakouluilta, terveydenhoitajilta, kehitysneuvolasta, aikuissosiaalityöstä, perhepalveluiden omilta työntekijöiltä tai Pyydä apua! -napin kautta. Palveluohjaaja on ollut alusta alkaen yksi Pyydä apua! -napin viestien vastaanottajista. Yhteydenoton jälkeen palveluohjaaja tekee kotikäynnin, jolloin vanhempien kanssa sovitaan tarkemmin mahdollisesta tuesta ja sen järjestämisestä.

Pyydä työpariksi -palvelun kautta palveluohjaajan voi pyytää mukaan vanhempien tapaamiseen esimerkiksi kehitysneuvolaan, päiväkotiin tai alakouluun tilanteissa, joissa esiintyy huolta perheestä ja tavoitteena on moniammatillisesti yhdessä perheen kanssa

miettiä tilannetta ja mahdollista tukea. Jos tapaamisessa ei ilmene tarvetta sosiaalihuollon palveluille, asiakkuutta ei aloiteta.

Palveluohjaaja jalkautuu tarvittaessa eri ympäristöihin tarkoituksenaan kohdata perheitä heille luontaisissa paikoissa. Jalkautumista on ollut kauppakeskus Myllyssä yhdessä seurakunnan työntekijän kanssa tai asiointipiste Olkkarissa yhdessä varhaiskasvatuksen koordinaattorin kanssa. Palveluohjaaja käy välillä tapaamassa vanhempia seurakunnan perhekahviloissa ja kertoo samalla perhepalveluiden palveluista. Näin vanhempien on helpompi ottaa tarvittaessa yhteyttä.

Jalkautumisen pysyvä toimintamuoto on vanhempien tapaaminen keskustan neuvolassa kerran kuukaudessa. Kaikkien neuvoloiden terveydenhoitajat voivat varata vanhemmille ajan keskustan neuvolaan palveluohjaajan tapaamiseen. Palveluohjaaja voi tarvittaessa olla myös terveydenhoitajan työparina tavallisella neuvolakäynnillä tai tehdä yhteisen kotikäynnin terveydenhoitajan kanssa. Jalkautumisen tarkoituksena on kohdata perheitä jo varhaisessa vaiheessa ja auttaa heitä mahdollisimman nopeasti jo pienessäkin huolen aiheessa.

Palveluohjaaja koordinoi lapsiperheiden kotipalvelun palvelusetelijärjestelmää ja tekee palvelusetelipäätökset. Palveluohjaaja koordinoi myös Lapset puheeksi – menetelmäkoulutusta Raisiossa ja on yksi menetelmän kouluttajista. Koulutuksia tarjotaan maksutta kaksi kertaa vuodessa kaikille Raision kaupungin työntekijöille. Raision kaupungissa on käytössä Vapaaehtoistyö.fi -sivusto yhdessä Raision seurakunnan kanssa. Palveluohjaaja koordinoi sivustoa kaupungin ja järjestöjen osalta ja on mukana kehittämässä vapaaehtoistyötä eri toimijoiden kanssa.

Psykiatrinen sairaanhoitaja alakouluilla

Perhepalveluiden alakouluilla työskentelevän psykiatrisen sairaanhoitajan työ on oppilashuoltoa täydentävää työtä. Oppilaat ohjautuvat vastaanotolle pääasiassa kouluterveydenhoitajan, koulukuraattorin, koulupsykologin tai opettajan aloitteesta. Lisäksi lapsia ohjautuu jonkin verran perheneuvolan ja lastensuojelutoimiston kautta. Työ koostuu pääasiassa lasten tukikäynneistä, perheiden tapaamisista, erilaisten ryhmien ohjaamisesta sekä muun oppilashuollon ja opettajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Ohjauksen aiheena olevat oireet ovat pääasiassa ahdistuneisuusoireet (jännitys, pelot, pakko-oireet), mielialaoireet (alakuloisuus, itkuisuus, vetäytyminen), unihäiriöt, käytösoireet (levottomuus, aggressiivisuus). Huoltajat ohjataan pääosin ottamaan suoraan yhteyttä psykiatriseen sairaanhoitajaan, ja ensimmäinen kontakti on aina huoltajien ja lapsen kanssa yhdessä. Ensitäpaaminen toteutetaan useimmiten kotikäyntinä.

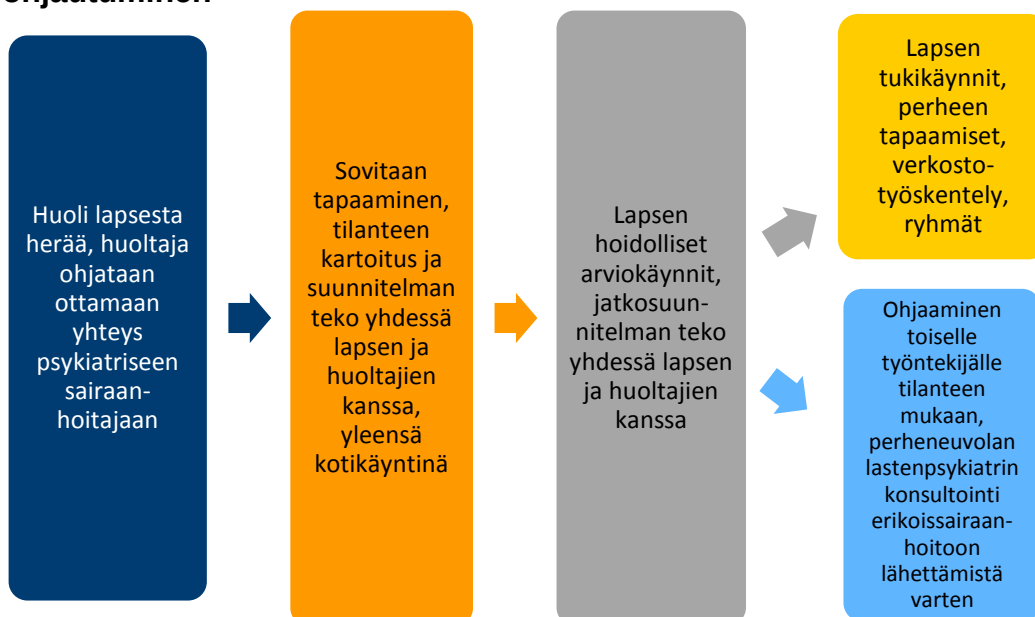
Ensikäynnillä kartoitetaan lapsen ja perheen tilannetta sekä yhteistyössä huoltajien ja lapsen kanssa suunnitellaan jatkotyöskentelyä. Lapselle sovitaan usein tukikäyntejä, joilla arvioidaan lapsen tilannetta ja pyritään löytämään keinoja auttaa lasta ja perhettä. Myös erilaiset ryhmämuotoiset interventiot ovat mahdollisia tilanteen mukaan.

Työskentely painottuu tunnesäätelytaitojen vahvistamiseen ja huoltajat ovat tiiviisti yhteistyössä tapaamisjakson aikana. Muun oppilashuollon ja opettajan kanssa tehdään yhteistyötä lapsen ja huoltajien luvalla. Jakson pituus määritellään tarpeen mukaiseksi ja se voi vaihdella muutamasta kerrasta pitempään jaksoon. Tarvittaessa on mahdollisuus konsultoida perheneuvolan lastenpsykiatria ja arvioida yhdessä tuen tarvetta.

Ryhmätoimintaa pyritään järjestämään tarpeen mukaan yhdessä muiden toimijoiden (esim. kuraattori, koulupsykologi, perheneuvola) kanssa. Ryhmiä on toteutettu muun muassa ahdistuneisuusoireiden hoitoon, sosiaalisten taitojen vahvistamiseksi ja aggression hallinnan vahvistamiseksi. Psykiatrinen sairaanhoitaja toteuttaa myös toiminnallisia oppitunteja rauhoittumisen, keskittymisen ja sosiaalisten taitojen vahvistamiseksi, kohteena pääasiassa ykkösluokkalaiset.

Työaika kuudella alakoululla jakautuu tarpeen mukaan ja työn organisointi on ajoittain haastavaa. Vakituista työtilaa ei kouluilla ole osoittaa, joten työ vaatii joustavuutta niin työntekijältä kuin oppilailtakin.

Asiakasprosessikaavio: Alakoulun psykiatrisen sairaanhoitajan palveluihin ohjautuminen

Psykiatrinen sairaanhoitaja yläkoululla

Yläkouluun jalkautuneen psykiatrisen sairaanhoitajan työ on oppilashuoltoa täydentävää työtä. Psykiatrinen sairaanhoitaja tarjoaa nuorelle matalan kynnyksen tukea ja luottamuksellista keskusteluapua erilaisissa elämäntilanteissa. Psykiatrisen sairaanhoitajan työ painottuu psyykkisten ongelmien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen puuttumiseen. Tavoitteena on ehkäistä kasvuun ja kehitykseen liittyvien kriisien sekä erilaisten elämäntilanteiden aiheuttamien kriisitilanteiden vaikeutuminen. Psykiatrinen sairaanhoitaja on tavattavissa Vaisaaren koulussa päivittäin. Lähetettä ei tarvita. Tapaamiset tapahtuvat pääsääntöisesti ajanvarauksella.

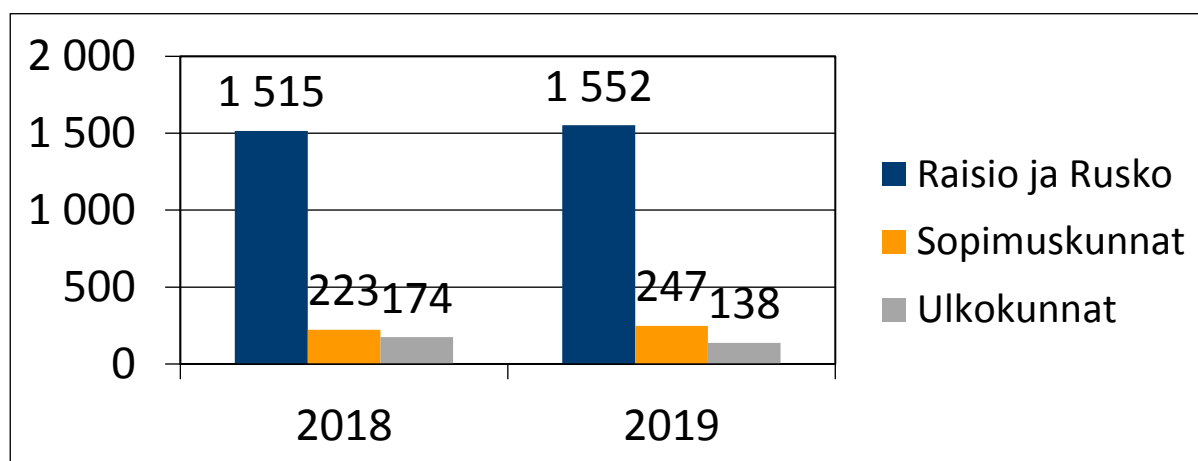
Oppilaat ohjautuvat vastaanotolle pääasiassa oma-aloitteisesti, vanhempien, kouluterveydenhoitajan, koululääkärin tai opettajan aloitteesta. Vastaanotolle hakeutumisen syinä ovat pääasiassa mielialaoireet (mm. mielialan muutos, alakuloisuus, itkuisuus), ahdistuneisuusoireet (mm. ahdistus, jännitys, pakko-oireet), nukahtamisvaikeudet, erilaiset psykosomaattiset oireet (jatkuvat vatsavaivat, päänsärky), käytösoireet (levottomuus, aggressiivisuus) sekä perheessä tapahtuneet muutokset tai menetykset.

Psykiatrisen sairaanhoitajan työ koostuu pääasiassa nuorten keskustelutukikäynneistä. Tarvittaessa keskusteluun voidaan pyytää mukaan myös nuoren huoltajia tai muita tärkeitä läheisiä. Ensikäynnillä kartoitetaan nuoren tilannetta ja ollaan tarvittaessa huoltajiin

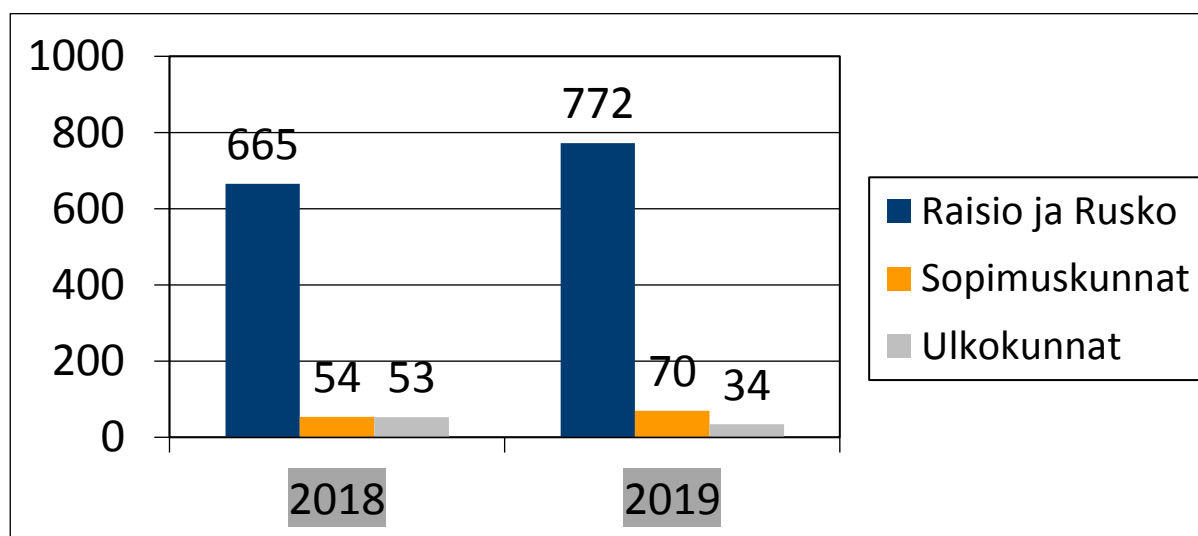
yhteydessä. Yhdessä nuoren kanssa suunnitellaan jatkotyöskentelyä ja usein sovitaan tukikäyntejä, joilla arvioidaan nuoren tilannetta ja pyritään löytämään keinoja auttaa nuorta. Tapaamisjakson pituus määritellään yksilökohtaisesti ja tarpeen mukaan ja se voi vaihdella muutamasta tapaamiskerrasta pitempään jaksoon. Psykiatrisen sairaanhoitajan on tarvittaessa mahdollisuus konsultoida nuorisopsykiatria ja arvioida yhdessä tuen tarvetta. Psykiatrinen sairaanhoitaja ohjaa myös erilaisia ryhmiä ja pitää erityisosaamisensa (seksuaaliterapeutti) vuoksi kaikille 8-luokkalaisille muutamia seksuaalikasvatustunteja. Psykiatrinen sairaanhoitaja tekee yhteistyötä muun muassa monialaisen oppilashuollon, opettajien, perhepalveluiden muiden toimijoiden (perheneuvola, lastensuojelu), nuorisotoimen ja nuorisopsykiatrian kanssa.

3.3. Asiakas- ja käyntimäärät vuosilta 2018-2019 (2017?)

Perheneuvolan käyntimäärät 2018-2019

Perheneuvolan asiakasmäärät 2018 – 2019

4.Perhetyö

4.1.Palvelukuvaukset

Ennaltaehkäisevää ja tehostettua perhetyötä määrittävät sekä sosiaalihuoltolaki että lastensuojelulaki.

Sosiaalihuoltolaki 18 §: Perhetyö.

Perhetyöllä tarkoitetaan hyvinvoinnin tukemista sosiaaliohjauksella ja muulla tarvittavalla avulla tilanteissa, joissa asiakas ja hänen perheensä tai asiakkaan hoidosta vastaava henkilö, tarvitsevat tukea ja ohjausta omien voimavarojen vahvistamiseksi ja keskinäisen vuorovaikutuksen parantamiseksi. Perhetyötä annetaan erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai nuoren terveyden ja kehityksen turvaamiseksi.

Lastensuojelulaki 36 §: Lastensuojelun avohuollon tukitoimet

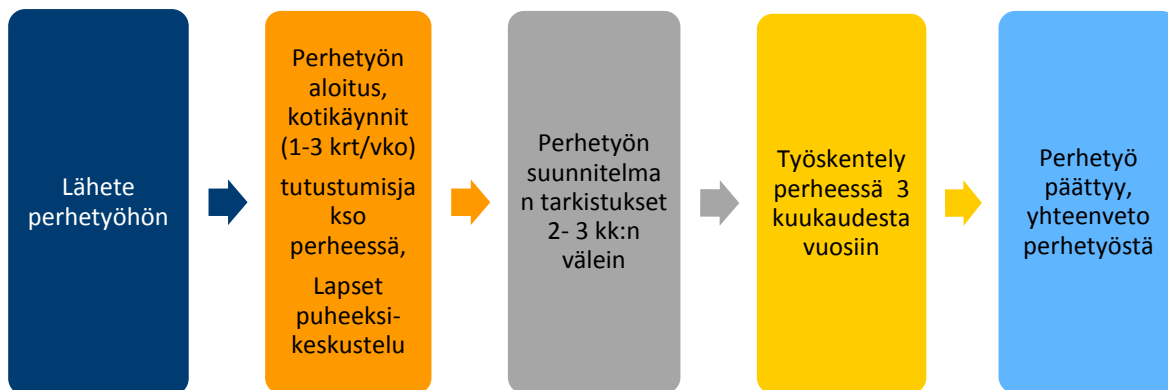
Tehostettu perhetyö on yksi avohuollon tukimuoto. Tehostettu perhetyö on intensiivistä, usein perheen kriisitilanteeseen liittyvää tukea, jonka yhtenä elementtinä voidaan pitää myös kontrollia. Tehostettu perhetyö tulee järjestää monialaisena, mikäli perheen tuen tarve tätä edellyttää.

4.1.1.Henkilöstö

Perhetyön tiimissä työskentelee 10 henkilöä. Lähiesimiehenä toimii vastaava perhevalmentaja. Perhetyön tiimissä työskentelee viisi perhevalmentajaa (kolme sosionomia, yksi yhteisöpedagogi ja yksi sairaanhoitaja) ja neljä perhetyöntekijää (kaksi lähihoitajaa, yksi lapsi- ja perhetyön ohjaajaa ja yksi kodinhoitaja) sekä psykiatrinen sairaanhoitaja.

Vakanssi	Tehtävät
Vastaava perhevalmentaja	Perhetyön tiimin johtaminen, perhetyön asiakasprosessien luominen, perhetyön ja ostopalveluiden yhteensovittaminen, perheiden avoin kohtaamispaikka Satelliitista vastaaminen, sidosryhmäyhteistyö, perhetyön kehittäminen, perhepalvelujen johtotiimin jäsen, perhevalmentajaklinikasta vastaaminen, perhepalvelujen viestintävastaava, asiakastyö.
Perhetyöntekijät (4)	Ennaltaehkäisevä ja tehostettu perhetyö, kotikäyntien suunnittelu ja toteuttaminen yksin ja parityönä, yhteistyö muiden toimijoiden ja perheiden verkostojen kanssa, dokumentointi, baby-infot, varhaiskasvatuksen perhetyö, Ihmeelliset vuodet – vanhempainryhmän ohjaaminen, StepApp-uusperhevalmennus, PerhepalvelutGo!-mobiilituki, opiskelijoiden ohjaus, ratkaisukeskeinen neuropsykiatrinen valmennus.
Perhevalmentajat (5)	Ennaltaehkäisevä ja tehostettu perhetyö, kotikäyntien suunnittelu ja toteuttaminen yksin ja parityönä, yhteistyö muiden toimijoiden ja perheiden verkostojen kanssa, dokumentointi, osallistuminen systeemiseen tiimiin, baby-infot, varhaiskasvatuksen perhetyö, Ihmeelliset vuodet –vanhempainryhmän ohjaaminen, StepApp-uusperhevalmennus, PerhepalvelutGo!-mobiilituki, opiskelijoiden ohjaus, osallistuminen kaupungin kriisityöryhmään.
Psykiatrinen sairaanhoitaja	Ennaltaehkäisevä ja tehostettu perhetyö, kotikäyntien suunnittelu ja toteuttaminen yksin ja parityönä, yhteistyö muiden toimijoiden ja perheiden verkostojen kanssa, dokumentointi, varhaiskasvatuksen perhetyö, opiskelijoiden ohjaus, osallistuminen kaupungin kriisityöryhmään, vanhempien psyykkisen hyvinvoinnin arviot, ohjaaminen peruspalveluiden piiriin.

4.1.2.Asiakasprosessikaavio: Perhetyö

4.2.Asiakkaille myönnettävät palvelut

Ennaltaehkäisevä ja tehostettu perhetyö

Perhetyöllä tarkoitetaan perheen kotona tehtävää työtä, joka voi sisältää esimerkiksi keskusteluapua ja tukea arjen eri toiminnoissa (vanhemmuus, lasten kasvatusta, arjen hallinta, perheen vuorovaikutustaidot jne.). Perhetyö on käytännön avun ja psykososiaalisen tuen yhdistelmä, jossa keskeistä on aina lapsen edun turvaaminen. Perhetyö sisältää yleensä 1-3 kotikäyntiä viikossa ja sen lisäksi verkostotyötä tehdään mm. päivähoitoon, koulun, terveydenhuollon ja psykiatristen hoitotahojen kanssa. Ennaltaehkäisevä perhetyö edellyttää sosiaalihuoltolain mukaista asiakkuutta.

Tehostetun perhetyön palvelu on lapsiperheille, jotka ovat lastensuojelun asiakkaita. Tehostettu perhetyö on tarkoitettu perheille, joissa on esim. päihde- ja mielenterveysongelmia sekä puutteita arjen hallinnassa. Tehostetun perhetyön onnistumisen keskeinen edellytys on, että perhe tunnistaa muutostarpeet ja on motivoitunut työskentelemään ongelmiansa korjaamiseksi.

Perheet, jotka ohjautuvat tehostetun perhetyön piiriin, ovat yleensä haastavassa tilanteessa ja tarvitsevat erityistä tukea ja ohjausta. Tukimuotoa voidaan käyttää esimerkiksi huostaanoton tarpeen ehkäisemiseksi, mikä osaltaan kuvastaa toiminnan intensiteettiä.

Perhetyön suunnitelma laaditaan kahden tai kolmen kuukauden välein perheen ja sosiaalityöntekijän/palveluohjaajan kanssa. Perhetyön suunnitelman keskeisenä ajatuksena on seurata perhetyön tavoitteiden toteutumista ja laatia seuraavalle jaksolle uudet tavoitteet.

Perhetyön kotikäynnit ovat monipuolisia ja käytettäviä menetelmiä toteutetaan laadittujen tavoitteiden pohjalta. Lähes aina käytettäviä menetelmiä ovat Lapset puheeksi-keskustelu (keskustelu, jossa pohditaan lapsen vahvuuksia ja haavoittuvuuksia) ja perheen sukupuun piirtäminen, mikä on osa systeemistä toimintamallia.

Mahdollisia menetelmiä ovat myös erilaiset korttityöskentelyt ja toiminnalliset menetelmät, kuten retket lähimaastoon.

Perhetyötä voidaan toteuttaa myös intensiivisenä perhetyönä. Palvelu on tarkoitettu esimerkiksi lastensuojeluperheille, joissa avohuollon kevyemmät tukitoimet ovat olleet riittämättömät. Myös sijaishuollosta kotiutuvan lapsen tilanteessa voidaan toteuttaa intensiivistä perhetyötä. Perhetyötä tehdään tiiviisti kolmesta viiteen kertaan viikossa ja työ on tarkasti suunniteltua. Intensiivinen perhetyö voidaan toteuttaa yhteistyössä ostopalveluiden kanssa.

Baby-infot

Baby-info on palveluohjauksellinen kotikäynti ensimmäistä lastaan odottaville tai juuri paikkakunnalle muuttaneille perheille. Keskustelu pyritään järjestämään vanhemman ollessa raskausviikolla 35. Baby-infoilla kerrotaan alueen vauvaperhepalveluista, vertaistuen mahdollisuuksista ja jutellaan vauvan odotukseen liittyvistä tunteista. Käynti on perheille vapaaehtoinen ja maksuton.

Vauvaperhetyö

Perhetyö tarjoaa apua vauvaperheille esimerkiksi tilanteissa, joissa vauvan odotukseen liittyy huolia, syntyy useampi lapsi, vauvalla on syömiseen tai nukkumiseen liittyviä pulmia, vauva on erityisen itkuinen tai hänen on vaikea rauhoittua, vanhemmilla on epävarmuutta vauvan hoidon suhteen tai lähiperheen tuki puuttuu. Vauvaperhetyö sisältää mm. käytännönläheistä vauvan hoidon ohjausta, varhaisen vuorovaikutuksen tukemista ja arjen hallinnan vahvistamista.

Varhaiskasvatuksen perhetyö

Jokaisella raisiolaisella päiväkodilla on oma nimikkoperhetyöntekijä. Työn tavoitteena on madaltaa kynnystä saada ja hakea apua. Varhaiskasvatuksen perhetyöntekijä voi tavata vanhempia päiväkodin pihalla, osallistua varhaiskasvatuksen suunnitelman laatimiseen vanhempien niin halutessa, osallistua vanhempainiltoihin tai esimerkiksi ohjata vanhemmat tarvittaessa oikean palvelun piiriin. Lisäksi perhevalmentaja voi ohjata ryhmätoimintaa yhteistyössä päiväkodin henkilökunnan kanssa. Mahdollisia ryhmiä ovat esimerkiksi eskarikahvilat ja mediakeskusteluillat.

Tukea koulunkäyntiin

Koulunkäynnin tukeminen perhetyön keinoin on suunniteltu ja lyhytkestoinen prosessi. Se suunnitellaan yhdessä perheen ja sosiaalityöntekijän kanssa. Tapaamiset voivat sisältää kouluun saattamista sosiaalityöntekijän tukemana, perhetyötä lapsen ja nuoren päivärytmin kartoittamiseksi tai esimerkiksi läksyvalmennusta.

Lapsiperheiden avoin kohtaamispaikka Satelliitti

Satelliitti (Hulvelankatu 2, 21200 Raisio)

Rakennusvuosi	1964
Omistussuhde	Oma
Neliöt (m2)	145

Avoin kohtaamispaikka Satelliitti on osa Raision kaupungin perhepalvelujen toimintaa. Toimintaa koordinoi Mannerheimin Lastensuojeluliiton Varsinais-Suomen piiri.

Satelliitti on lapsiperheiden matalan kynnyksen avoin kohtaamispaikka, jossa jutellaan, kahvitellaan ja leikitään ilman kielimuureja. Lapset saavat leikkiseuraa ja vanhemmat vertaistukea, apua ja tietoa lapsiperheen arkeen liittyvissä asioissa. Toiminta on maksutonta ja kaikille avointa perhetoimintaa, joka suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä aikuisten ja lasten kanssa.

Satelliitin perhekahvila on auki maanantaista perjantaihin klo 9-12. Kerran viikossa Satelliitissa kokoontuu Raisio-opiston Suomen alkeet -kurssi, jonne MLL:n lastenhoitajat on järjestetty hoitamaan lapsia, jotta vanhemmat saavat keskittyä opiskeluun. MLL Raision paikallisyhdistyksen vapaaehtoiset äidit ohjaavat avoimen perhekahvilan toimintaa kaksi kertaa viikossa ja järjestävät iltaperhekahviloita.

Pienryhmätila

Lasten leikkihuone

Olohuone

Perhekahvilassa järjestetään kaksi kertaa kuukaudessa monikulttuurista toimintaa yhteistyössä Raision aikuissosiaalityön maahanmuuttotyön tiimin kanssa. Keskustelunaiheina ovat perheet, lasten kasvatus sekä palvelut. Kelan työntekijä on paikalla kuukausittain joka toinen keskiviikko ja neuvolan terveydenhoitaja on tarvittaessa paikalla vastaamassa vanhempien kysymyksiin.

Kerran kuukaudessa iltaisin kokoontuu Makuja Maailmalta –kokkikerho. Kaksi kertaa vuodessa kokoontuu myös Vauvaryhmä, joka on suunnattu ensisynnyttäjille ja alle 7 kk vanhoille vauvoille. Ryhmässä vanhemmat vauvoineen tapaavat toisiaan viikoittain yhteensä kuusi kertaa. Ilmaisia lastenhoitoiltoja järjestetään 3-10 -vuotiaille lapsille kerran kuussa. Tällöin vanhemmat voivat tuoda lapset Satelliittiin leikkimään, kun käyvät itse esimerkiksi kaupassa tai hoitavat muita arjen askareita.

Perhetupa Tarina

Perhetupa Tarina on vuokrattu päiväperhekuntoutusta varten. Sen lisäksi huoneistossa voidaan järjestää perheiden tapaamisia, työnohjauksia, kokouksia tai esimerkiksi kehittämispäiviä.

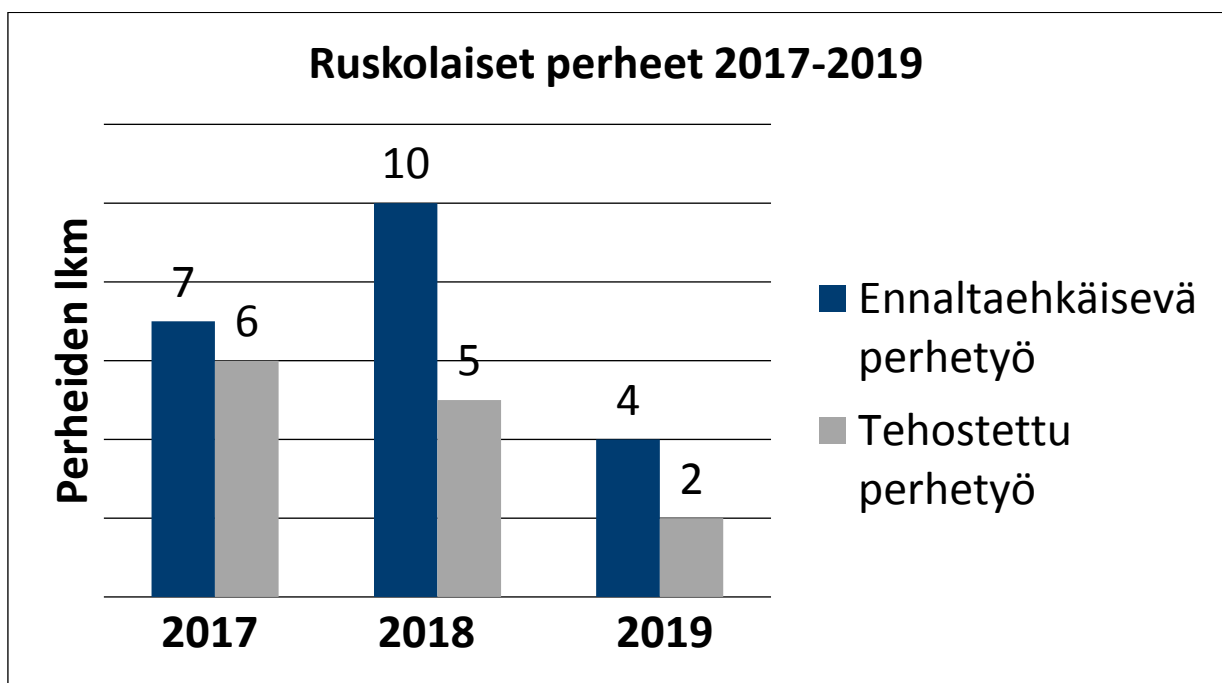
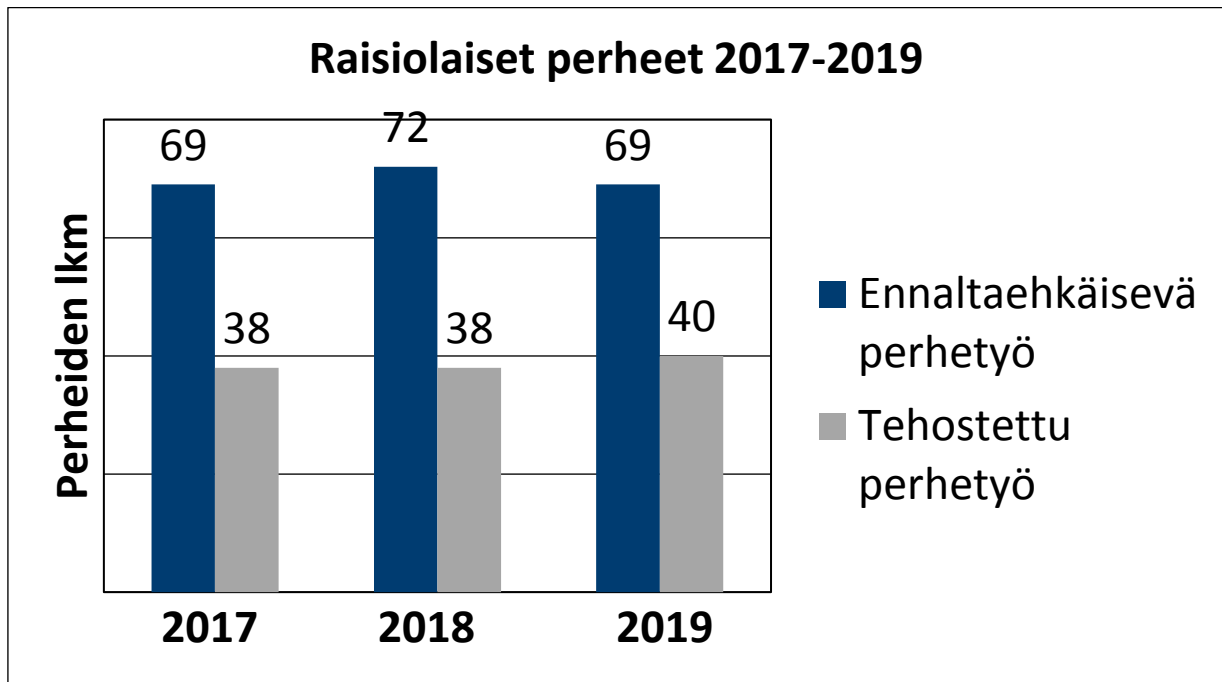
Olohuone

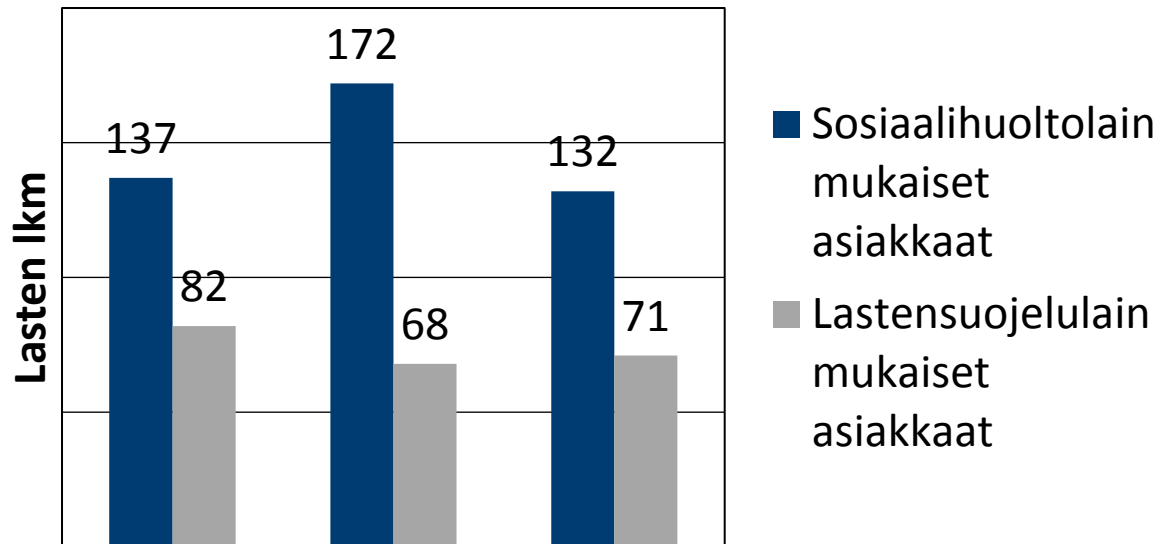
Keittiö

Rakennusvuosi	Ei tiedossa
Omistussuhde	Vuokra
Tilat (m2)	61

4.3.Asiakas- ja käyntimäärät ajalla 2017-2019

Lapset 2017-2019 Raisio ja Rusko

BABY-INFOT			
	Raisio	Rusko	Yhteensä
2017	74	6	80
2018	72	11	83
2019	56	16	72

PERHEPALVELUT GO! -MOBIILIOHJAUS			
	Raisio	Rusko	Yhteensä
2017	16	0	16
2018	8	0	8
2019	4	2	6

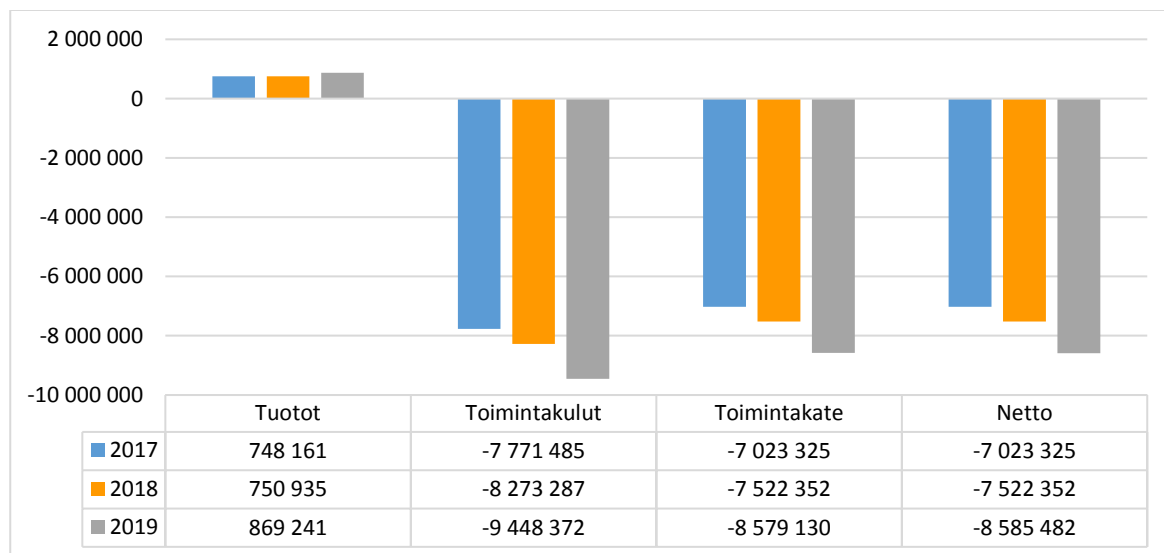
Varhaiskasvatuksen perhetyö

Vuonna 2018 varhaiskasvatuksen perhetyön käyntejä (sis. yhteydenotot ja käynnit) oli 164, kun vuonna 2019 se oli 132. Vuonna 2017 käyntejä ei tilastoitu. Tilastoissa on huomioitava, että varhaiskasvatuksen perhetyö koskee vain raisiolaisia päivähoitoyksiköitä.

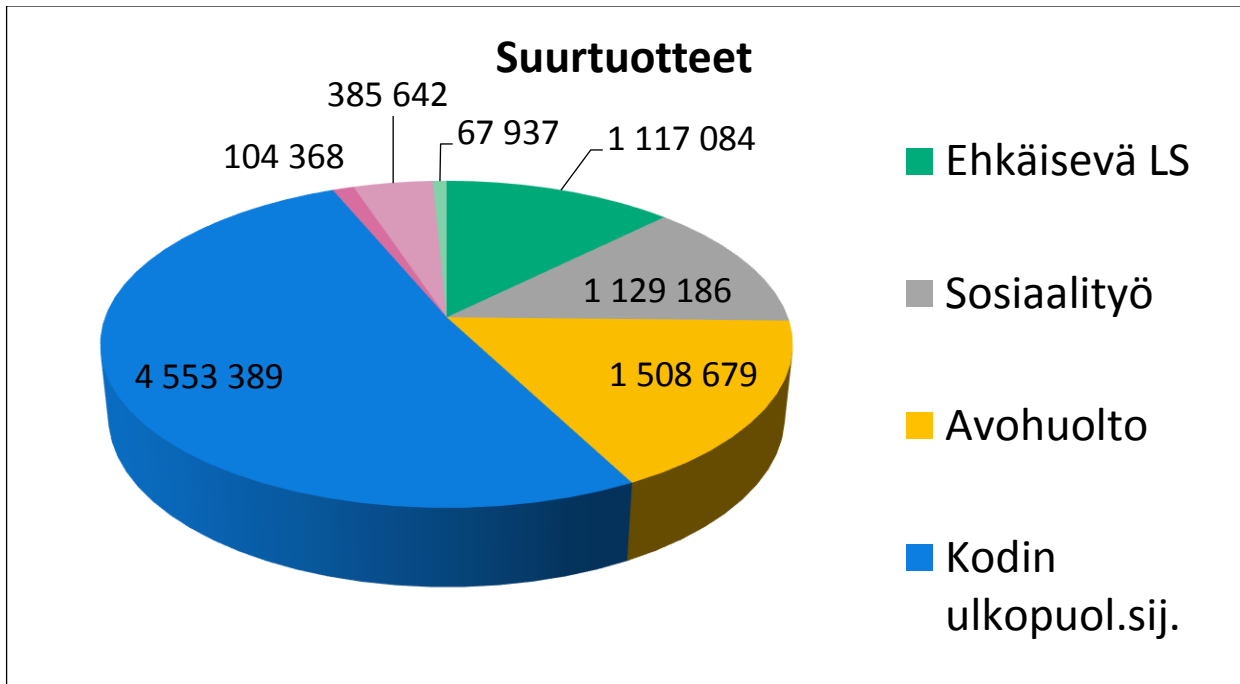
5. Talous

Perhepalvelujen talouden tunnusluvut 2017-2019

Perhepalvelut	Tilinpäätös 2017 Raisio	Tilinpäätös 2018 Raisio	Tilinpäätös 2019 Raisio	Tilinpäätös 2017 Rusko	Tilinpäätös 2018 Rusko	Tilinpäätös 2019 Rusko
Tuotot	748 161	750 935	869 241	31 208	11 932	5 765
Myyntituotot	491 292	462 704	487 607	79	10	3
Tuet ja avustukset	229 498	206 593	221 939	28 935	11 923	5 591
Vuokratuotot	26 531	81 638	159 696	2 039	0	171
Muut tuotot	840	0	0	156	-1	0
Toimintakulut	-7 771 485	-8 273 287	-9 448 372	-1 196 061	-1 143 233	-1 278 571
Henkilöstökulut	-1 659 406	-1 765 937	-1 832 642	-302 573	-262 416	-352 825
Palveluiden ostot	-5 932 693	-6 298 388	-7 424 081	-881 133	-858 310	-897 341
Aineet ja tarvikkeet	-16 369	-21 101	-13 880	-1 398	-2 851	-1 958
Avustukset	-151 991	-178 379	-153 699	-9 300	-18 094	-23 542
Vuokrat	-4 312	-5 463	-14 138	-1 129	-1 332	-1 398
Muut kulut	-6 714	-4 019	-9 932	-529	-231	-1 507
Toimintakate	-7 023 325	-7 522 352	-8 579 130	-1 164 853	-1 131 301	-1 272 806
Poistot	0	0	-6 352	0	0	0
Netto	-7 023 325	-7 522 352	-8 585 482	-1 164 853	-1 131 301	-1 272 806

Perhepalvelujen kustannusrakenne 2018

Perhepalvelujen kustannusrakenne 2019

